

Reactienota

Voornemen en voorstel voor participatie (VenP)
Waterstofnetwerk West-Nederland

Inleiding

Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (hierna: KGG) en Hynetwork (dochteronderneming Gasunie) zijn van plan om een waterstofleiding te realiseren tussen de industrieclusters in het Noordzeekanaalgebied en Rotterdam. Van vrijdag 4 april tot en met donderdag 15 mei 2025 lag het voornemen en voorstel voor participatie voor Waterstofnetwerk West-Nederland ter inzage. Tijdens de terinzagelegging kon u reageren op de plannen en de manier waarop de omgeving mee kan denken.

Het ministerie van KGG en Hynetwork vinden participatie van de omgeving in het project belangrijk. Doel van het ophalen van deze reacties is om de omgevingspartijen vanaf het begin een plek in het project en in de afwegingen te geven.

Op het voornemen en voorstel voor participatie zijn binnen de reactietermijn in totaal 45 reacties binnengekomen. Ook zijn eerder 6 reacties ingediend bij het project Waterstofnetwerk Zuidwest-Nederland, die inhoudelijk betrekking hebben op dit project. Deze 6 reacties zullen meegenomen worden in deze procedure. De reacties zijn integraal opgenomen in de inspraakbundel. In deze reactienota vindt u de antwoorden op de hoofdpunten van de ingediende reacties.

Hoe vind ik mijn ingediende reactie terug?

Iedereen die voor het einde van de terinzagelegging een reactie heeft ingediend, heeft een brief ontvangen waarin het registratienummer staat. Aan de hand van dit nummer kan de reactie en het antwoord daarop in deze reactienota worden gevonden.

Wat gebeurt er met uw reactie?

Uw reactie op het voornemen wordt betrokken bij het opstellen van de zogenoemde concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD). In de concept-NRD staat welke routes de volgende fase van het project worden onderzocht en hoe het onderzoek wordt gedaan. De concept-NRD zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2026 ter inzage liggen. De reacties op het voorstel voor participatie zijn gebruikt om het participatieproces verder uit te werken.

Reactietabel

Gebruikte afkortingen

Commissie mer	Commissie voor de milieueffectrapportage
IEA	Integrale Effectenanalyse
MER	Milieueffectrapport
mer	Milieueffectrapportage
NRD	Notitie Reikwijdte en Detailniveau
Concept-NRD	concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau
QRA	Kwantitatieve risicoanalyse
VenP	Voornemen en voorstel voor participatie

Volgnummer	Reactienummer	Particulier/Organisatie
1	202300995	Oceanco
2	202301186	Particulier
3	202301187	Particulier
4	202301190	Particulier
5	202301191	Particulier
6	202301192	Particulier
7	202500679	Particulier
8	202500686	Particulier
9	202500698	Particulier
10	202500720	Particulier
11	202500813	Particulier
12	202500814	Particulier
13	202500815	Particulier
14	202500826	Particulier
15	202500840	Particulier
16	202500854	Particulier
17	202500859	Rijkswaterstaat

18	202500860	Particulier
19	202500863	Particulier
20	202500867	Van der Valk Hotel Ridderkerk
21	202500868	Particulier
22	202500871	Particulier
23	202500872	Particulier
24	202500873	Particulier
25	202500874	Particulier
26	202500876	Particulier
27	202500882	Particulier
28	202500887	Particulier
29	202500890	Particulier
30	202500900	Particulier
31	202500901	Zeeland Refinery N.V./Total Opslag en Pijpleiding Nederland N.V.
32	202500909	ProRail B.V.
33	202500915	LTO Noord, afdeling De Hoeksche Waard
34	202500918	Particulier
35	202500919	Alliander
36	202500920	Stedin Groep
37	202500922	Dunea N.V.
38	202500924	TenneT TSO B.V.
39	202500940	Stichting Het Huys ten Donck
40	202500941	Particulier
41	202500943	Particulier
42	202500944	Particulier
43	202500945	LTO Noord – afdelingen in de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland
44	202500946	Particulier
45	202500948	Bedrijf
46	202500951	Gemeente Krimpenerwaard
47	202500954	Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard
48	202500956	Particulier
49	202500959	Bedrijf

50	202500960	Bedrijf
51	202500967	Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid

Reacties:

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
1	202300995		
1a		Reactie	Indiener wil geïnformeerd worden over de aansluitmogelijkheden voor industrie en ondernemers.
		Antwoord	Aansluiten op de hogedruk waterstofleiding van Waterstofnetwerk West-Nederland is mogelijk. Meer informatie over het proces en de voorwaarden is te vinden op de website van Hynetwork: www.hynetwork.nl/zakelijk. Een paar zaken die belangrijk zijn: • Deze waterstofleiding is onderdeel van het hoofdtransportnet en richt zich primair op het waterstoftransport tussen de industrieclusters Noordzeekanaalgebied en Rotterdam. • Aansluiten op Waterstofnetwerk West-Nederland kan als de aanleg van de aansluiting past binnen de planning van het <u>uitrolplan</u>. Als dit niet past, kan de klantaansluiting pas later aangelegd worden. • Aansluiten vraagt stapsgewijs een steeds verdergaande toezegging van de toekomstige klant. Dit begint met een 'Expression of Interest' (EOI). Daarna komen een Connection Study Agreement (CSA) en een Investment Agreement (IA). Een klant betaalt zelf de kosten van een klantaansluiting. Als er meer klanten binnen een regio zijn, kijken we naar een netwerkuitbreiding waarbij het uitgangspunt is dat deze economisch rendabel moet kunnen zijn. Bij interesse kunt u via bovengenoemde website contact met ons opnemen.
1b		Reactie	Indiener heeft als ondernemer de uitnodigingsbrief niet ontvangen.
		Antwoord	Vanwege uw voorgaande verzoek voor aansluitmogelijkheden voor industrie en ondernemers, stellen wij voor dat de business developer van Hynetwork bij u in de regio contact met u opneemt. De brieven over de plannen (het Voornemen en voorstel voor participatie) zijn gestuurd aan omwonenden, bedrijven en perceeleigenaren in de directe omgeving van de mogelijke routes die wij in de verkenningsfase van dit project op o.a. milieu-, omgeving en kostenaspecten willen onderzoeken. Als u graag regelmatig informatie over het project ontvangt, kunt u zich aanmelden voor de nieuwsbrief via https://www.hynetwork.nl/nieuwsbrief.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
2	202301186		
2a		Reactie	Indiener merkt op dat in industrieterrein Stormpolder aan de Slikhaven een stuk terrein ligt dat geschikt is voor een elektrolyse installatie die bewoners en de industrie van Krimpen en Capelle van elektriciteit kan voorzien.
		Antwoord	Bedankt voor uw reactie. Het ontwikkelen van elektrolyse-installaties is geen onderdeel van het project Waterstofnetwerk West-Nederland. Het project gaat over het aanleggen van een ondergrondse pijpleiding om waterstof te vervoeren tussen de industriegebieden Noordzeekanaalgebied en Rotterdam.
3	202301187		
3a		Reactie	Indiener maakt zich zorgen over aantasting/beschadiging van de natuurwaarden in de Krimpenerhout bij de aanleg van de infrastructuur. Indiener stelt voor om het tracé langs de provinciale weg aan te leggen.
		Antwoord	Over het passeren van de Krimpenerhout met deze waterstofleiding hebben we meerdere reacties binnengekregen. Daarin worden zorgen geuit over aantasting van de flora en fauna en de recreatiemogelijkheden. We begrijpen dat de Krimpenerhout een belangrijk natuur- en recreatiegebied is voor omwonenden. Door deze reacties gaan we onderzoeken of het mogelijk is om de Krimpenerhout in zijn geheel te kruisen met een zo genoemde 'gestuurde boring'. Bij deze aanlegtechniek wordt de leiding onder de grond tussen twee punten door de grond geboord. Alleen op de twee uiteinden van de boring zijn werkterreinen. We onderzoeken of het mogelijk is om de twee werkterreinen aan weerszijden buiten de Krimpenerhout te maken. Bij dit alternatief zou de leiding wel onder de Krimpenerhout komen te liggen, maar komen er geen werkterreinen in het gebied. Daarvoor moeten we een route vinden die op voldoende afstand van alle bebouwing blijft en waar ruimte is om de leiding boven de grond klaar te leggen voor de boring.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			Een route langs de N210 / provinciale weg waarbij de Krimpenerhout vermeden wordt, zou dan langs de Surfplas naar het zuiden gaan. Wij denken dat deze route niet realistisch is. Een uitleg over waarom wij dit denken, nemen we op in de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau die we naar verwachting begin 2026 publiceren. De gevolgen van de werkzaamheden voor de aanleg van de leiding op natuurgebieden en natuurwaarden worden later in het project onderzocht in de milieueffectrapportage (mer). Hierin nemen we ook beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland) mee.
3b		Reactie	Gezien de verwachte duur van de aanleg van de waterstofleiding verwacht indiener dat gedurende twee jaar geen gebruik gemaakt kan worden van de recreatieplas.
		Antwoord	De planning en duur van de werkzaamheden zijn, in deze vroege fase van het project, nog niet bekend. Als het lukt om met één boring de hele Krimpenerhout en de Surfplas te passeren, zijn er naar verwachting geen echte werkzaamheden in de Krimpenerhout. Als er wel werkzaamheden in het gebied nodig zijn, dan duren de werkzaamheden waarschijnlijk korter dan twee jaar. De impact van de werkzaamheden op (delen van) het gebied is afhankelijk van de plek waar de boorlocatie komt.
3c		Reactie	Indiener wil graag gedurende de mijlpalen in het project proactief op de hoogte worden gehouden.
		Antwoord	Als u graag regelmatig informatie over het project ontvangt, kunt u zich aanmelden voor de digitale nieuwsbrief via www.hynetwork.nl/nieuwsbrief. Belangrijke mijlpalen in de projectprocedure worden daarin vermeld, maar ook aangekondigd in regionale kranten en via digitale mediakanalen van Hynetwork en de betrokken overheden. Direct omwonenden en grondeigenaren ontvangen hierover een brief. Op de projectpagina's op de websites van RVO en Hynetwork vindt u alle officiële documenten en verdere informatie over het project: - RVO: www.rvo.nl/waterstofnetwerk-wn; - Hynetwork: www.hynetwork.nl/west-nederland.
4	202301190		

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
4a		Reactie	Indiener stelt voor om grote wooncomplexen ook te betrekken en om de uitkomsten van de proefprojecten met waterstof in de gebouwde omgeving ook mee te nemen in de verkenning.
		Antwoord	Het waterstofnetwerk West-Nederland maakt onderdeel uit van het te ontwikkelen landelijke hogedruk waterstofnetwerk. Dit netwerk verbindt de industriële gebieden in en rondom Rotterdam, Zeeland, Noord-Nederland, Noordzeekanaalgebied en Limburg met elkaar, met waterstofproductie en - import en met waterstofopslaglocaties. Het kabinet heeft besloten om in eerste instantie de vijf grote industrieclusters te voorzien van duurzame waterstof omdat hier processen zijn die niet of zeer moeilijk te elektrificeren zijn en omdat waterstof al in veel (chemische) processen wordt gebruikt. Via waterstof kan de industrie verduurzamen. We weten nog niet precies of waterstof uiteindelijk voldoende beschikbaar en betaalbaar wordt om ook woningen aan te sluiten. Voor het verduurzamen van woningen wordt vooral ingezet op warmtepompen of warmtenetten. Er zijn wel diverse pilots en demonstratieprojecten gestart om te onderzoeken of, en hoe waterstof toegepast kan worden in woningen. Of woningen uiteindelijk aangesloten kunnen worden zal pas na 2030 duidelijker worden. Meer informatie over de pilots in de gebouwde omgeving vindt u hier: Gebouwde omgeving Nationaal Waterstof Programma. Om deze redenen zullen we nu geen wooncomplexen aansluiten.
4b		Reactie	Indiener vindt informatiebijeenkomsten zoals deze in Krimpen aan den IJssel, bijzonder waardevol.
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Wij vinden het fijn om te horen dat u de informatieavonden waardeert. Als u graag regelmatig informatie over het project ontvangt, kunt u zich aanmelden voor de digitale nieuwsbrief via www.hynetwork.nl/nieuwsbrief .
5	202301191		
5a		Reactie	Indiener vindt het belangrijk dat rekening wordt gehouden met de natuurwaarden, in het bijzonder van het natuurgebied Krimpenerhout en het Loetbos.
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Deze komt deels overeen met een eerdere reactie. Zie ons antwoord op reactie met volgnummer 3a.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			Dit project heeft impact op de omgeving, vooral tijdens de aanleg. We staan nu nog aan het begin van het project. De route voor de leiding, maar ook mogelijke aanlegmethodes worden nog onderzocht en uitgewerkt. De bedoeling is daarbij om het netwerk aan te leggen met zo min mogelijk gevolgen voor het milieu en de natuur. Als het bijvoorbeeld lukt om met één lange boring de hele Krimpenerhout te passeren, zijn er naar verwachting bijna geen werkzaamheden in de Krimpenerhout. Er is op dit moment geen nieuwe leiding gepland in het Loetbos. Wel ligt onder een deel van het bos de bestaande aardgasleiding die we geschikt willen maken voor waterstof. Direct ten noorden van het Loetbos zijn werkzaamheden nodig om de leiding geschikt te maken voor waterstof. De gevolgen van de werkzaamheden voor de aanleg van de leiding op natuurgebieden en natuurwaarden worden later in het project onderzocht in de milieueffectrapportage (mer). Hierin nemen we ook beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland) mee.
5b		Reactie	Indiener denkt graag mee en wil via email op de hoogte worden gehouden.
		Antwoord	Fijn dat u wilt meedenken over het project. Als u graag regelmatig informatie over het project ontvangt, kunt u zich aanmelden voor de digitale nieuwsbrief via www.hynetwork.nl/nieuwsbrief. Daarnaast is veel informatie te vinden op de websites van RVO en Hynetwork. De links naar de betreffende websites zijn: - RVO: www.rvo.nl/waterstofnetwerk-wn; - Hynetwork: www.hynetwork.nl/west-nederland.
5c		Reactie	Indiener vindt informatiebijeenkomsten goed en vindt het belangrijk dat omwonenden voortijdig – dus voordat besluiten worden genomen – op de hoogte worden gebracht van voorgenomen plannen.
		Antwoord	Wij vinden het prettig om te horen dat u de informatieavonden waardeert. Het op tijd betrekken van omwonenden vinden wij ook belangrijk. In het voorstel voor participatie leest u hoe en wanneer we omwonenden en andere stakeholders willen betrekken. Voordat er besluiten worden genomen, is er de mogelijkheid om te reageren tijdens periodes van de ‘terinzagelegging’. In deze periodes organiseren wij informatieavonden. Hierover wordt u als omwonende geïnformeerd door een brief die u per post ontvangt en door een advertentie in het huis-aan-huis blad in uw gemeente. Ook in de nieuwsbrief

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			worden deze periodes van de ‘terinzagelegging’ aangekondigd (zie hier ook punt b van de beantwoording). Ook kunt u door middel van de digitale nieuwsbrief op de hoogte gehouden worden. U ontvangt dan regelmatig informatie over het project. Aanmelden voor deze nieuwsbrief kan via www.hynetwork.nl/nieuwsbrief. Daarnaast is veel informatie te vinden op de websites van RVO en Hynetwork. De links naar de betreffende websites zijn: - RVO: www.rvo.nl/waterstofnetwerk-wn; - Hynetwork: www.hynetwork.nl/west-nederland.
6	202301192		
6a		Reactie	Indiener stelt voor om een waterstofstation mee te nemen in de aftakking door de Krimpenerwaard bij de kruising van de N210 tussen Berkenwoude en Lekkerkerk. Dan kan de omgeving meeprofiteren.
		Antwoord	Hynetwork heeft van het Rijk de opdracht gekregen om een landelijk netwerk van waterstofpijpleidingen aan te leggen. De bouw van waterstoftankstations valt niet onder deze opdracht en is ook niet onze expertise. Ook moet zo’n waterstoftankstation uiteindelijk geëxploiteerd worden door een privaat bedrijf. Daarnaast is deze waterstofleiding een hogedrukleiding. Een tankstation kan daar niet rechtstreeks op aansluiten. Dat is te vergelijken met het aansluiten van een woninguitrit op een snelweg. Een tankstation zou wel kunnen aansluiten op een lagedruk regionale distributieleiding.
7	202500679		
7a		Reactie	Indiener is benieuwd.
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Als u graag regelmatig informatie over het project ontvangt, kunt u zich aanmelden voor de nieuwsbrief via www.hynetwork.nl/nieuwsbrief .
8	202500686		
8a		Reactie	Indiener wordt graag op de hoogte gehouden van het eventuele traject aangezien indiener verwacht dat dit in de buurt van de eigen woning zal zijn.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Wij houden u graag op de hoogte van het project Waterstofnetwerk West-Nederland en de procedure die hiervoor wordt doorlopen. In het voorstel voor participatie is te lezen hoe en wanneer we omwonenden en andere stakeholders willen betrekken. Voordat er besluiten worden genomen, worden plannen voorgelegd en kan iedereen hierop reageren tijdens periodes van ‘terinzagelegging’ en informatieavonden. Hierover wordt u als omwonende geïnformeerd door een brief die u per post ontvangt en door een advertentie in het huis-aan-huis blad in uw gemeente. Ook kunt u zich aanmelden voor de nieuwsbrief van Hynetwork zodat u goed op de hoogte blijft. Aanmelden voor de nieuwsbrief kan via: www.hynetwork.nl/nieuwsbrief .
9	202500698		
9a		Reactie	Indiener heeft bezwaar tegen het doorkruisen van recreatie- en natuurgebied Krimpenerhout, vanwege de effecten op de aanwezige flora en fauna en het verstoren van de rust en mogelijkheden voor recreatie. Indiener stelt als alternatief voor om de waterstofleiding westelijk van de surfplas aan te leggen.
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Deze komt overeen met een eerdere reactie. Zie ons antwoord op reactie met volgnummer 3a.
10	202500720		
10a		Reactie	Indiener spreekt voorkeur uit voor alternatief 3, omdat deze volgens indiener de minste overlast veroorzaakt voor omwonenden en verkeer.
		Antwoord	Wij nemen kennis van uw voorkeur voor route alternatief 3. In de fase waarin we nu zitten (verkenningfase) worden meerdere routes tussen Ridderkerk en Mijnsheerenland nog verder onderzocht. De routes kennen verschillende uitdagingen en raken meerdere belangen. In de verkenningfase worden deze routes op verschillende thema's met elkaar vergeleken. Omgevingsfactoren zoals de overlast van de aanleg op omwonenden zullen hierin ook worden meegenomen. De minister van Klimaat en Groene Groei (KGG) besluit op basis van alle onderzoeken naar verwachting in 2027 welke route het wordt.
11	202500813		

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
11a		Reactie	Indiener maakt bezwaar tegen aanleg van de waterstofleiding door de Krimpenerhout, vanwege de effecten op de natuur. Indiener stelt voor om een andere route voor deze pijpleiding te zoeken, bijvoorbeeld langs de N201.
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Deze komt overeen met een eerdere reactie. Zie ons antwoord op reactie met volgnummer 3a. We gaan ervan uit dat u de N210 bedoelt en niet de N201.
12	202500814		
		Reactie	Indiener vraagt om de bovengrondse locaties, indien nodig, te combineren met de locatie van de Nam (gevestigd aan de Buijensweg).
		Antwoord	Vanuit het project Waterstofnetwerk West-Nederland komt in de omgeving van Mijnsheerenland alleen een ondergrondse pijpleiding. Deze leiding zal aangesloten worden op de waterstofleiding van de Delta Rhine Corridor (zie ook Delta Rhine Corridor West RVO.nl). Voor deze aansluiting is een bovengronds afsluiterstation nodig. De aanleg van dit afsluiterstation zit in het project Delta Rhine Corridor. Uw reactie heeft daarom meer betrekking op het project Delta Rhine Corridor. De plannen voor de Delta Rhine Corridor komen naar verwachting in september ter inzage. Er zijn dan ook informatiebijeenkomsten. Omdat uw reactie betrekking heeft op hun plannen, zullen wij uw reactie doorsturen naar dit project. Zij zullen, te zijner tijd, uw reactie beantwoorden. Daarnaast stellen wij voor dat wij uw contactgegevens ook doorgeven aan het project zodat u nu al bij hen bekend bent. Wij nemen hierover contact met u op.
13	202500815		
13a		Reactie	Indiener maakt bezwaar tegen het aanleggen van een waterstofleiding door natuurgebied Krimpenerhout, vanwege de effecten op flora en fauna. Indiener verzoekt of het mogelijk is om de leiding langs bestaande infrastructuur zoals wegen aan te leggen, in plaats van dwars door het natuurgebied.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Dank voor uw reactie. De door u genoemde punten komen grotendeels overeen met een eerdere reactie. Zie ons antwoord op reactie met volgnummer 3a. In aanvulling gaan we graag nog in op uw argument waarin u aangeeft dat er technologieën en methoden zijn die waterstoftransport efficiënter en minder ingrijpend maken. Het klopt dat waterstof op meerdere manieren kan worden vervoerd. In de vorm van gas (waterstofgas) kan het via ondergrondse pijpleidingen vervoerd worden. Daar is de waterstofleiding van Waterstofnetwerk West-Nederland voor bedoeld. Waterstof kan ook vloeibaar vervoerd worden. Daarvoor is extreme koeling van het gas nodig, waardoor het vloeibaar wordt. Dit wordt vooral gebruikt voor vervoer van waterstof per tankwagen over de weg of over het spoor. Waterstof kan ook gebonden worden aan ammoniak of andere dragers. Dit gebeurt vooral bij vervoer per binnenvaart, maar ook per spoor en over de weg. In algemene zin zijn voor grootschalig en continu transport van waterstofgas pijpleidingen de meest efficiënte, duurzame en veilige oplossing.
14	202500826		
14a		Reactie	Indiener acht een waterstofleiding op deze schaal niet economisch haalbaar. Het is volgens indiener niet opportuun om deze leiding nu te plannen.
		Antwoord	Bedankt voor uw reactie. De waterstofketen en waterstofmarkt zijn nog in ontwikkeling. Er is nog onzekerheid over de marktomstandigheden, prijzen, ontwikkeling van de vraag en concurrerende mogelijkheden. Waterstof is echter een belangrijk onderdeel van de energiemix van de toekomst. Waterstof kan als alternatieve grondstof of brandstof voor fossiele brandstof ingezet worden, vooral in de zware industrie en in de scheep- en luchtvaart. Het is ook een alternatief voor elektriciteit op momenten met minder wind en zon. Waterstof kunnen we namelijk, in tegenstelling tot elektriciteit, opslaan. Zonder waterstofnetwerk dat vraag en aanbod met elkaar verbindt, komt de ontwikkeling van de waterstofketen niet op gang. Hynetwork heeft daarom de opdracht gekregen om, vooruitlopend op de marktontwikkeling door commerciële partijen, een landelijk waterstofnetwerk te ontwikkelen. Gebruikers van het landelijk waterstofnetwerk gaan een transporttarief betalen. De Rijksoverheid heeft aan Hynetwork een subsidie van maximaal EUR 750 miljoen beschikbaar gesteld om een deel van de

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			aanloopkosten van het waterstofnetwerk als gevolg van tijdelijke of gedeeltelijke leegstand af te dekken. Dit worden ook wel vollooprisico's genoemd.
14b		Reactie	Indiener merkt op dat waterstof gevaarlijk is. Volgens indiener kunnen alle leiding materialen niet voorkomen dat er lekkage op zal treden.
		Antwoord	Het toekomstige waterstofnetwerk zal voldoen aan de regelgeving voor veiligheid en zal wat betreft ontwerp, beheer en veiligheid vergelijkbaar zijn met het huidige aardgasnetwerk. Belangrijkste risico's die samenhangen met het waterstofnetwerk (of andere gasnetwerken) zijn het raken van de buizen bij graafwerkzaamheden waardoor de leiding faalt en er waterstof kan ontsnappen. Om te zorgen dat leidingen niet geraakt worden, gelden voor de waterstofleidingen zo meteen dezelfde strenge voorschriften als voor aardgasleidingen. Over veilig transport van waterstof door een aardgasleiding kunt u meer lezen op https://www.gasunie.nl/expertise/waterstof.
14c		Reactie	Indiener maakt bezwaar tegen aanleg van de waterstofleiding door natuurgebied Krimpenerhout en vindt dat dit traject moet worden gewijzigd.
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Deze komt overeen met een eerdere reactie. Zie ons antwoord op reactie met volgnummer 3a. Met de publicatie van de eerste plannen, het voornemen en voorstel voor participatie (VenP), staan we nog aan het begin van het project. In de reacties op het VenP hebben wij verschillende omgevingsaspecten kunnen ophalen; deze nemen wij indien mogelijk mee in het vervolg van het traject.
14d		Reactie	Indiener vraagt of het project wel levensvatbaar is en merkt op dat grote oliemaatschappijen juist uit waterstof stappen.
		Antwoord	Zie het antwoord op onderdeel a.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
15	202500840		
15a		Reactie	Indiener blijft graag op de hoogte, een bestaande gasleiding loopt nu over het terrein van indiener.
		Antwoord	Als een mogelijke route over uw terrein loopt, wordt u per brief geïnformeerd als er nieuwe plannen ter inzage gaan. Als u graag regelmatig informatie over het project ontvangt, kunt u zich aanmelden voor de digitale nieuwsbrief via www.hynetwork.nl/nieuwsbrief. Daarnaast is veel informatie te vinden op de websites van RVO en Hynetwork. De links naar de betreffende websites zijn: - RVO: www.rvo.nl/waterstofnetwerk-wn; - Hynetwork: www.hynetwork.nl/west-nederland.
16	202500854		
16a		Reactie	Indiener vraagt om de Krimpenerhout met rust te laten.
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Deze komt overeen met een eerdere reactie. Zie ons antwoord op reactie met volgnummer 3a.
17	202500859		
17a		Reactie	Indiener constateert dat route 1 van de waterstofleiding langs de A15 een raakvlak vormt met het project Zonneroute A15. Vanuit het programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER) verkent Rijkswaterstaat i.s.m. gemeenten en de provincie de mogelijkheden voor opwekking van energie met zonnepanelen langs de infrastructuur van de A15. In de knooppunten Vaanplein en Ridderster zijn er een aantal zoekgebieden voor zonnepanelen, deze vallen samen met het tracé dat voor de waterstofleiding wordt voorzien in alternatief 1.
		Antwoord	Met de publicatie van de eerste plannen, het voornemen en voorstel voor participatie, staan we nog aan het begin van het project. Hynetwork onderzoekt nog verder of de drie routes die we nu gepresenteerd hebben in de plannen (waaronder route 1 langs de A15) maakbaar zijn. Het is goed raakvlakprojecten zoals Zonneroute A15 daarbij in beeld te hebben.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			Hynetwork staat geen zonnepanelen boven een waterstofleiding toe. Dit betekent dat Waterstofnetwerk West-Nederland en Zonneroute A15 ruimtelijk rekening met elkaar moeten houden. We stellen voor om in overleg te blijven over de ontwikkelingen in beide projecten.
18	202500860		
18a		Reactie	Indiener stelt voor om een onafhankelijk klankbordpanel in te stellen van onafhankelijke experts (bijvoorbeeld hoogleraren van TU's en universiteiten) en omwonenden. Dit panel dient naar eigen inzicht advies te kunnen uitbrengen over het tracé en de borging van de omgevingsveiligheid. Indiener stelt voor binnen het projectbudget middelen te reserveren om dit panel effectief te laten functioneren, inclusief de mogelijkheid om alternatieve tracés te onderzoeken. Indiener meent dat de noodzaak voor zo'n panel wordt onderstreept door de zeer beperkte opkomst van omwonenden tijdens de informatiebijeenkomst op 22 april. Deze lage opkomst is volgens indiener mede het gevolg van gebrekkige communicatie (Staatscourant en huis-aan-huis bladen).
		Antwoord	Dank voor uw uitgebreide inhoudelijke reactie. U stelt voor om een onafhankelijk klankbordpanel met deskundigen in te stellen. De projectprocedure voor het waterstofnetwerk West-Nederland borgt verschillende stappen om de omgeving zorgvuldig en transparant te kunnen betrekken. Zo wordt ook in de projectprocedure in onafhankelijk advies voorzien. Voor het project zal een milieueffectrapport (een plan-MER en een project-MER) worden opgesteld, met daarin aandacht voor de effecten op verschillende milieuthema's waaronder ook externe veiligheid. De Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer) zal adviseren over het onderzoeksplan (de Notitie Reikwijdte en Detailniveau) en zal het plan-MER en het project-MER beoordelen en brengt onafhankelijk advies uit over onder meer omgevingsveiligheid. We hechten veel belang aan goede participatie en transparante informatie naar de omgeving en proberen via verschillende kanalen de omgeving zo goed mogelijk te bereiken. Naast de aankondiging in de Staatscourant en in regionale kranten, zijn brieven gestuurd aan direct omwonenden. Ook hebben de gemeenten via hun nieuwskanalen aandacht aan de informatieavonden besteed. Daarnaast zijn organisaties via een mailing over het project geïnformeerd. We komen op verschillende momenten in de projectprocedure weer bij de omgeving terug. De omgeving kan opnieuw reageren op gepubliceerde

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			stukken zoals de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau, de ontwerpvoorkeursbeslissing (inclusief plan-MER en Integrale Effectenanalyse) en het Ontwerpprojectbesluit (inclusief project-MER). Om bovengenoemde redenen zien we geen aanleiding voor het instellen van een apart klankbordpanel in de projectprocedure.
18b		Reactie	Indiener vraagt om alle overwogen tracé-alternatieven openbaar te maken en daarbij een duidelijke motivering te geven waarom juist de drie nu voorliggende trajecten de voorkeur genieten. Dit vergroot de transparantie en het begrip onder belanghebbenden.
		Antwoord	Voor dit project doorlopen we de projectprocedure. Onderdeel van de projectprocedure is een zorgvuldige en transparante afweging van tracé-alternatieven. Dit houdt in dat het bevoegd gezag (de minister van Klimaat en Groene Groei in overeenstemming met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) de verschillende alternatieven voor het Waterstofnetwerk West-Nederland onderzoekt en afweegt op de effecten op het milieu en de omgeving voordat hij of zij een besluit neemt. Hiervoor worden verschillende documenten en onderzoeken uit de milieueffectrapportage (mer) in stappen gepubliceerd en ter inzage gelegd voor de omgeving. Ook wordt een Integrale Effectenanalyse (IEA) opgesteld en ter inzage gelegd. Hierbij kijkt het bevoegd gezag ook naar de participatie van burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere betrokken partijen. De eerstvolgende stap is de publicatie van de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD). In de concept-NRD worden de verschillende tracé-alternatieven die we kansrijk vinden, toegelicht. Deze alternatieven worden in het plan-MER en in de Integrale Effectenanalyse (IEA) onderzocht. In de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) wordt daarnaast toegelicht welke andere tracé-alternatieven er ook bekeken zijn maar niet als kansrijk worden beschouwd en daarmee afvallen in de onderzoeken voor het plan-MER en de Integrale Effectenanalyse (IEA).
18c		Reactie	Indiener vraagt expliciet aan te geven over hoe de omgevingsveiligheid verandert per voorgesteld tracé, zodat omwonenden in staat worden gesteld om de gevolgen voor hun leefomgeving beter te begrijpen en te wegen.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	In het milieueffectrapport (plan-MER), dat nog wordt gemaakt en gepubliceerd, wordt per tracé alternatief gekeken naar de veiligheid voor de omgeving. Daarbij worden drie dingen onderzocht: de kans van overlijden van één persoon door een ongeval met de leiding, het risico voor groepen mensen en de mogelijke invloed van andere risicobronnen (zoals windturbines). Dit wordt ook duidelijk gemaakt met kaarten. Bij het plaatsgebonden risico (de kans van overlijden van één persoon door een ongeval met de leiding) wordt in het milieueffectrapport (MER) gekeken of er een 10-8/jaar, een 10-7/jaar en een 10-6/jaar plaatsgebonden risico contour is. Bij het risico voor groepen mensen wordt onderzocht of er een verhoogde kans op brand is door de waterstofleiding. Er wordt gekeken of er in dat gebied gebouwen staan waar mensen extra beschermd moeten worden, zoals scholen, ziekenhuizen of verzorgingshuizen. Dit wordt per tracé alternatief onderzocht. Ook wordt dit risico weergegeven in een grafiek (de zogeheten fN-curve), die verder wordt uitgelegd in het rapport. Tot slot wordt er gekeken of er risico's zijn doordat de leiding dicht bij andere mogelijke gevaren ligt, zoals windmolens. Wij realiseren ons dat niet alleen een milieueffectrapport (MER) een medium is om omwonenden over het thema omgevingsveiligheid in relatie tot specifiek het waterstofnetwerk West-Nederland te informeren, maar dat het van belang is om toegankelijke en algemene informatie over het onderwerp te geven. In nieuwsbrieven en op nog volgende informatieavonden voor omwonenden besteden we aandacht aan het onderwerp.
18d		Reactie	Indiener stelt voor om risicoanalyse als uitgangspunt mee te nemen voor het bepalen van routes naast het bundelen met bestaande leidingen en infrastructuur.
		Antwoord	Het klopt dat de drie tracé-alternatieven uitgaan van het bundelingsprincipe. De leiding wordt bij voorkeur aangelegd in een al bestaande en/of bestemde buisleidingenstrook zoals deze in 2012 is

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			vastgelegd in de Structuurvisie Buisleidingen (SVB) en in 2024 is overgenomen in het Programma Energie Hoofdstructuur (PEH). Deze stroken zijn bedoeld voor buisleidingen van nationaal belang voor het vervoer van onder andere gassen. Als het aanleggen van de nieuwe leiding in een bestemde buisleidingenstraat of buisleidingenstrook niet mogelijk is of om (omgevings-)technische redenen niet wenselijk is, wordt er naar een andere route gezocht. Ook kunnen er vanuit de participatie oplossingsrichtingen worden aangedragen. Als eerste wordt er dan gekeken naar de mogelijkheid om te bundelen met bestaande of toekomstige infrastructuur zoals leidingen of (spoor)wegen. De positie van de tracélijnen die in het Voornemen en voorstel voor participatie staan, is op dit moment nog een zeer globale indicatie van de mogelijk te onderzoeken tracé-alternatieven. Het zegt nog weinig over de precieze ligging van de leiding. Met voldoende afstand tussen de pijpleiding en de bestaande bebouwing zal in de uitwerking van ieder tracé alternatief rekening worden gehouden. In de stap van het milieueffectenrapport (plan-MER) zal per alternatief een kwantitatieve risicoanalyse (QRA) worden uitgevoerd om daarmee de tracé alternatieven op het milieuthema omgevingsveiligheid te kunnen vergelijken.
18e		Reactie	Indiener vraagt om duidelijk te maken welke partijen invloed uitoefenen op de uiteindelijke tracékeuze. Een vroegtijdige en transparante communicatie hierover voorkomt verwarring en vergroot het vertrouwen in het besluitvormingsproces.
		Antwoord	Hiervoor verwijzen wij u naar het voorstel voor participatie dat terug te vinden is op de website van RVO. De verschillende stakeholders zijn hierbij ook in beeld gebracht. Natuurlijk kunnen nieuwe stakeholders zich melden of aan het licht komen. Die nemen we dan zo goed mogelijk mee. De rollen van de verschillende bevoegd gezagen, waaronder de gemeente, staan ook in het voorstel voor participatie beschreven.
18f		Reactie	Indiener merkt op dat de wettelijk voorgeschreven modellen voor de toetsing van omgevingsveiligheid generiek zijn en onvoldoende toegesneden op lokale omstandigheden. Indiener verzoekt om aanvullende, lokaal afgestemde risicoanalyses te (laten) verrichten.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Hynetwork zal in het milieueffectenrapport (plan-MER en project-MER) voor het Waterstofnetwerkwerk West-Nederland volgens de relevante wet- en regelgeving het thema omgevingsveiligheid uitwerken. De wetgeving verplicht (onder andere) exploitanten van pijpleidingen tot het opstellen van een kwantitatieve risicoanalyse (QRA). De voorwaarden waar een dergelijke risicoberekening aan moet voldoen zijn vastgelegd door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Hynetwork is vanuit de wet verplicht zich hieraan te houden. Hynetwork meent dat de aanpak van risicoanalyses een goede aanpak is om aan te tonen dat een waterstofleiding veilig is. Natuurlijk heeft deze analyse ook beperkingen. Gasunie en Hynetwork als dochteronderneming van Gasunie hebben om die reden dan ook uitgebreid onderzoek gedaan naar alle relevante veiligheidsaspecten van hogedruk waterstofleidingen. Voordat het (toenmalig) ministerie van Economische Zaken en Klimaat het besluit genomen heeft voor het ontwikkelen van het landelijke waterstofnetwerk, zijn nogmaals alle veiligheidszaken beoordeeld. Dit onderzoek heet HyWay27. U vindt hier een link naar het eindrapport. Een belangrijk onderdeel van het onderzoek naar veiligheidsaspecten is in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat in 2019 uitgevoerd door het bedrijf Bilfinger Tebodin. U vindt hier een link naar het rapport “Onderzoek Technische Aspecten van Waterstof in Bestaande Buisleidingen ten behoeve van de Energietransitie”.
19	202500863		
19a		Reactie	Indiener heeft de uitnodigingsbrief voor de informatiebijeenkomsten zeer laat ontvangen en vraagt om deze in de toekomst eerder te sturen.
		Antwoord	We vinden het vervelend om te horen dat de brief zo laat pas bij u is aangekomen. We doen ons best om iedereen zo goed en tijdig mogelijk te informeren. We gebruiken hiervoor verschillende kanalen. De brief is er hier één van. Daarnaast publiceren we ook uitnodigingen en aankondigingen in de plaatselijke huis-aan-huis bladen en op internet. Ook is er een nieuwsbrief van Hynetwork waarmee u actief geïnformeerd kunt worden. U kunt zich hiervoor aanmelden via www.hynetwork.nl/nieuwsbrief.
19b		Reactie	Indiener vraagt met welke risicocontouren wordt gerekend.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Deze komt overeen met een eerdere reactie. Zie ons antwoord op reactie met volgnummer 18c.
19c		Reactie	Indiener merkt op dat de leiding precies onder een natuurgebied loopt en vraagt of de belanghebbenden hiervan op de hoogte zijn en akkoord zijn met de planning?
		Antwoord	In uw reactie vermeldt u niet welk natuurgebied u bedoelt. In algemene zin hebben wij de beheerders van de natuurgebieden Krimpenerhout, Donckse Velden, Waalbos, Develbos en Hooge Nesse geïnformeerd over het project en is er ook afstemming geweest. Ook is er afstemming geweest met alle gemeenten. Andere belanghebbenden, bijvoorbeeld de bezoekers van de gebieden, hebben we via de plaatselijke huis-aan-huis bladen en communicatie via de gemeentelijke kanalen proberen te informeren. Als er belanghebbenden zijn die we mogelijk niet bereikt hebben, dan horen we graag van hen via info@hynetwork.nl .
19d		Reactie	Indiener vraagt of de waterstofleiding past in het omgevingsplan en de omgevingsvisie van Barendrecht.
		Antwoord	Voor het mogelijk maken van het project Waterstofnetwerk West-Nederland wordt een projectbesluit opgesteld. Omdat het project in het algemeen niet zal passen binnen de regels van het geldende omgevingsplan, wijzigt het projectbesluit die regels. Daar waar de leiding binnen een al bestemde 'leidingenstrook' zoals die van Leidingenstraat Nederland (LSNed) valt (dit is het geval voor een deel van de mogelijke routes 1 en 2), zal de bestemming geregeld zijn. Daar waar de bestemming aangepast moet worden (dit zal voor het grootste gedeelte van de mogelijke routes aan de orde zijn), zal dit via de projectprocedure in het projectbesluit geregeld moeten worden.
20	202500867		
20a		Reactie	Indiener geeft aan serieuze zorgen te hebben over de aanleg van de waterstofleiding, vanwege veiligheidsrisico's voor bestaande bebouwing en vanwege uitbreidingsplannen die de indiener heeft op de grond rondom de bestaande bebouwing.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	We nemen kennis van uw zorg die betrekking heeft op route 1 uit het gepubliceerde Voornemen en voorstel voor participatie (VenP). Route 1 is de meest noordelijke route op afbeelding 3 uit het Voornemen en voorstel voor participatie . Deze route loopt ten noorden van Barendrecht, parallel aan de A15 in de gemeenten Krimpenerwaard, Ridderkerk, Barendrecht, Albrandswaard en Hoeksche Waard. In deze route bundelen we de leiding met de A15. De positie van de lijnen uit het Voornemen en voorstel voor participatie is nog een zeer globale indicatie van de mogelijk te onderzoeken routes voor de leiding. Het zegt nog weinig over de exacte ligging van de leiding. Met voldoende afstand tussen de buisleiding en de bestaande bebouwing zal in de uitwerking van ieder tracé alternatief rekening worden gehouden. Over de locatie van de uitbreidingsplannen van het hotel treden we ook graag nader in contact om te zien tot hoever deze reiken. Daarnaast wordt het thema omgevingsveiligheid in het milieueffectrapport (plan-MER) van het project per route conform de relevante wet- en regelgeving uitgewerkt. Er wordt een kwantitatieve risicoanalyse (QRA) uitgevoerd zodat de verschillende tracé alternatieven op dit MER-thema vergeleken en afgewogen kunnen worden. Het door u benoemde risico maakt ook expliciet onderdeel van het groepsrisico dat onder meer in deze QRA worden berekend. Zie ook voor nog meer achtergrondinformatie het antwoord op reactie met volgnummer 18f. Om de routes met elkaar te kunnen vergelijken, onderzoeken en vergelijken we de routes op een aantal thema's in een zogenaamde Integrale Effectenanalyse (IEA). Eén van deze thema's is 'omgeving'. We zullen uw zorg over route 1 in relatie tot uw hotel benoemen in deze IEA. De minister van Klimaat en Groene Groei besluit uiteindelijk (in overeenstemming met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) welke route het wordt.
21	202500868		
21a		Reactie	Indiener wil graag meer inzicht in hoe de route van de waterstofleiding exact gaat lopen. Indiener kan nu uit het kaartmateriaal niet opmaken of indiener door de waterstofleiding geraakt wordt.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Hoe de route van de leiding gaat lopen, is nu nog niet bekend. We zijn nu gestart met de verkenningsfase van het project. In deze verkenningsfase vragen we de omgeving om mee te denken door zorgen en kansen op de algemene, voorgestelde routes aan ons door te geven en door mogelijk ook alternatieve routes voor te stellen. Ook onderzoeken we deze mogelijke routes op de thema's milieu, techniek, omgeving, toekomstvastheid en kosten. Deze verkenningsfase loopt tot in 2027. Omdat de routes nog lang niet zeker zijn en we ook nog niet de precieze locatie van de leiding op deze drie routes weten, staan er nog geen dunne lijnen op de kaartjes. De duidelijkste kaart volgens de huidige stand van zaken vindt u op www.hynetwork.nl/west-nederland.
22	202500871		
22a		Reactie	Indiener merkt op dat het tracé recreatiegebied 'De Donckse Velden' doorkruist en gebruik van dit gebied tijdens en na de aanleg ernstig zal aantasten.
		Antwoord	Het klopt dat de route van de leiding de Donckse Velden doorkruist en dat de werkzaamheden het gebied tijdens de aanleg waarschijnlijk aantasten. Op welke plekken en in welke mate dat gebeurt, is nu nog niet bekend. Dit is afhankelijk van de locatie waar de leiding komt te liggen en de manier waarop we de leiding aanleggen. Na het aanleggen van de leiding is deze niet meer te zien. Ook komen er geen andere bovengrondse voorzieningen. Wel zal het groen op de plekken waar we gewerkt hebben enige tijd voor herstel nodig hebben. Het is goed te weten dat u tijdelijke aantasting van het gebied bezwaarlijk vindt. Na aanleg van de leiding herstellen we de inrichting van het gebied.
22b		Reactie (HN)	Indiener merkt op dat het tracé een waterwingebied doorkruist met bijbehorende waterwinputten. Voortzetting van de waterwinning komt in het gevaar.
		Antwoord (HN)	Het klopt dat de route van de leiding in of nabij het waterwingebied en de waterwinputten in de Donckse Velden komt. Hierover zijn wij in overleg met drinkwaterbedrijf Oasen en het bevoegd gezag op het gebied van grondwaterbeschermingsgebieden: provincie Zuid-Holland.
22c		Reactie	Indiener constateert dat het tracé een geplande woningbouwlocatie in het buitendijks gebied bij Huys ten Donck doorkruist. Realisering van deze wijk komt in gevaar.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Ook dit klopt. Hierover zijn wij in overleg met Stichting Huys ten Donck. Het streven daarbij is dat zowel de woningbouwontwikkeling als de leiding gerealiseerd kunnen worden.
22d		Reactie	Indiener merkt op dat het tracé op sommige plekken maar enkele tientallen meters van de woonwijk Slikkerveer komt te liggen en vraagt deze vanwege risico's verder van woningen af te leggen.
		Antwoord	De positie van de lijnen uit het Voornemen en voorstel voor participatie is nog een zeer algemene indicatie van de mogelijk te onderzoeken routes. Het zegt nog weinig over de uiteindelijke, precieze ligging van de waterstofleiding. De minimale afstand tussen het midden (het hart) van de leiding en woningen moet vijf meter zijn. Met voldoende afstand tussen de pijpleiding en de bestaande bebouwing zal in de uitwerking van iedere route rekening worden gehouden. Veiligheid is een belangrijk onderwerp als het gaat om het transport van brandbare gassen, zoals waterstof. De veiligheidsrisico's bij het transport van waterstof zijn vergelijkbaar met die van aardgas.
22e		Reactie	Indiener verwacht dat aanleg van het tracé ernstige hinder zal opleveren, het is een druk bewoond gebied met veel infrastructuur.
		Antwoord	We begrijpen uw zorgen over de mogelijkheid van een waterstofleiding in dit kleine gebied waar veel verschillende belangen samenkomen. Tegelijkertijd loopt door dit gebied een gereserveerde buisleidingenstrook voor 'buisleidingen van nationaal belang'. Deze buisleidingenstrook is in 2012 vastgesteld in de Structuurvisie Buisleidingen en in 2024 overgenomen in het Programma Energie Hoofdinfrastructuur. Een hogedruk waterstofleiding die wij met dit project van plan zijn aan te leggen, wordt bij voorkeur in dit soort buisleidingenstroken aangelegd. Het zoveel mogelijk volgen van deze buisleidingenstrook is daarom een belangrijk uitgangspunt om tot een route voor de leiding te komen.
23	202500872		
23a		Reactie	Indiener maakt bezwaar tegen aanleg van de waterstofleiding door de Krimpenerhout en vraagt een alternatief te zoeken, bijvoorbeeld langs de surfplas of achter de golfbaan langs en dan langs de N210 verder.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Deze komt overeen met een eerdere reactie. Zie ons antwoord op reactie met volgnummer 3a.
24	202500873		
24a		Reactie	Indiener maakt bezwaar tegen aanleg van de waterstofleiding door de Krimpenerhout.
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Deze komt overeen met een eerdere reactie. Zie ons antwoord op reactie met volgnummer 3a.
25	202500874		
25a		Reactie	Indiener is bezorgd over de risico's en explosiegevaar van de waterstofleiding.
		Antwoord	In vergelijking met bijvoorbeeld aardgas is waterstof inderdaad explosiever en ontsteekt het makkelijker. De mate waarin dit een risico is, hangt erg af van de situatie. Bij een ondergrondse hogedruk transportleiding voor waterstof vindt bij lekkage geen gasophoping plaats en door de open buitenlucht blijft schokvorming beperkt. Voor de bepaling van het risico is het relevant dat de kans op een dergelijke lekkage zeer klein is. Wanneer waterstofgasophoping in een gebouw kan plaatsvinden, moet het grotere explosiegevaar inderdaad niet onderschat worden en zijn meer maatregelen nodig om het risico te beheersen. Bij het Hynetwork waterstofnetwerk is dit risico niet relevant omdat er geen installaties in gebouwen komen.
25b		Reactie	Indiener is bezorgd over de schade aan de natuur en beschermde diersoorten door aanleg van de waterstofleiding.
		Antwoord (HN)	Dank voor uw reactie. Deze komt overeen met een eerdere reactie. Zie ons antwoord op reactie met volgnummer 5a.
26	202500876		
26a		Reactie	Indiener is bezorgd over aantasting van rust en ruimte door aanleg van de waterstofleiding en vraagt dit belang te beschermen.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Wij begrijpen uw zorg over aantasting van rust en ruimte tijdens de aanleg. De aanleg van de leiding is niet mogelijk zonder overlast te veroorzaken. Daar waar mogelijk beperken we de overlast zo veel mogelijk. Door participatie tijdens de projectprocedure brengen we uw belang, maar ook dat van andere belanghebbenden zoveel mogelijk in beeld. In de nog op te stellen milieueffectrapportage (mer) onderzoeken we de milieueffecten van de leiding. We kijken ook naar onderwerpen zoals de gevolgen van de aanleg van de leiding voor landschap, geluid, gezondheid en natuur. Daarnaast vergelijken we ook de mogelijke routes op de thema's omgeving, techniek, kosten en toekomstvastheid. Bij het nemen van een besluit worden alle belangen zorgvuldig gewogen.
27	202500882		
27a		Reactie	Indiener denkt graag mee over de route voor de waterstofleiding. Zowel route 2 als route 3 lopen door gronden van de indiener. Indiener juicht de ontwikkeling van waterstof als duurzame energiebron van harte toe, maar is bezorgd over de directe impact op percelen van de indiener in verband met eigen woningbouwplannen. Indiener vraagt of het een optie is het tracé verder naar achteren of juist naar voren te verplaatsen, bijvoorbeeld langs de Blaakwetering, parallel aan de Hoogzandweg. Indiener denkt graag mee over een passende oplossing waarbij zowel het tracé als toekomstplannen indiener kunnen worden meegenomen.
		Antwoord	Het klopt dat route 2 en 3 beiden door de door u genoemde stukken grond lopen. U heeft plannen om woningen te bouwen op deze grond. Deze plannen staan ook in de 'Visie Buitengebied Ridderkerk' Wij begrijpen dat deze woningbouwplannen erg belangrijk voor u zijn. U stelt alternatieve routes voor die uw gronden en/of woningbouwplannen minder zouden raken. Het belangrijke punt voor dit stukje van onze route is de plek waarop we de Waal kunnen oversteken. Daarvoor moet er voldoende ruimte zijn tussen de bestaande woningen aan het lint aan de zuidzijde van de Rijksweg. Precies ter hoogte van uw meest westelijke perceel is deze ruimte er. Precies op deze locatie ligt ook een gereserveerde 'buisleidingenstrook voor buisleidingen van nationaal belang' die bedoeld is voor dit soort leidingen. Vanwege de benodigde ruimte tussen de woningen, zien wij geen

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			mogelijkheden om uw perceel op route 2 en 3 te ontwijken. Dit betekent niet dat uw woningbouwplannen niet door kunnen gaan. Wij stellen voor dat we een afspraak maken om te bespreken op welke manier beide projecten (uw woningen en onze leiding) gerealiseerd kunnen worden.
28	202500887		
28a		Reactie	Indiener is bezorgd over effecten op natuur en dieren van aanleg van de waterstofleiding door de Krimpenerhout. De Krimpenerhout vormt een natuurlijke buffer tussen de drukke provinciale weg en het dorp.
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Deze komt overeen met een eerdere reactie. Zie ons antwoord op reactie met volgnummer 3a.
29	202500890		
29a		Reactie	Indiener sluit zich aan bij de eerder ingediende zienswijze door zijn buurman. Indiener vraagt naar de rol van de gemeente bij de totstandkoming van de routes 1 en 2. Deze routes brengen volgens indiener veel risico's voor omwonenden mee.
		Antwoord	Voor het antwoord op het gezamenlijk deel van de reactie op het Voornemen en voorstel voor participatie (VenP) van u en uw buurman, wordt verwezen naar de antwoorden op reactie met volgnummer 18. Wat betreft uw vraag: route 3 is de meest zuidelijke route op afbeelding 3 uit het Voornemen en voorstel voor participatie (VenP). Dit alternatief 3 volgt zo veel mogelijk een gereserveerde buisleidingenstrook uit de Structuurvisie Buisleidingen (SVB) uit 2012. Deze buisleidingenstrook is in 2024 overgenomen in het Programma Energie Hoofdstructuur (PEH). De alternatieven 1 en 2 gaan, voor een kleiner deel, ook door een buisleidingenstrook van LSNed. Daarom hebben gemeenten gevraagd om ook deze routes te onderzoeken. Om in deze buisleidingstrook terecht te komen, is een doorsteek van Ridderkerk naar Rhoon nodig. Mogelijke

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			routes voor deze doorsteek hebben wij gevonden door te bundelen met de A15 (route alternatief 1) of met bestaande leidingen direct ten zuiden van Barendrecht (route alternatief 2). De buisleidingenstroken waar alle drie de routes in meer of mindere mate doorheen gaan, zijn speciaal bedoeld voor belangrijke leidingen, bijvoorbeeld voor het vervoer van gassen Onderdeel van de projectprocedure is een zorgvuldige en transparante afweging van deze routes. Het thema omgevingsveiligheid maakt hier nadrukkelijk onderdeel van uit en zal in het milieueffectrapport (plan-MER) per mogelijke route verder worden onderzocht.
29b		Reactie	Indiener vraagt of het een rechtvaardige conclusie is dat de gemeente liever kiest voor een financiële meevaller dan dat het zich zorgen maakt om het woongebied en leefomgeving van haar inwoners?
		Antwoord	Waarschijnlijk bedoelt u de heffing van precariobelasting. Deze heffing is vanaf 1 januari 2022 afgeschaft. Er is dus geen financieel voordeel voor een gemeente.
30	202500900		
30a		Reactie	Indiener maakt bezwaar tegen de aanleg van de waterstofleiding door de Krimpenerhout. Indiener merkt op dat het mogelijk moet zijn om deze langs de bestaande weg N210 te plaatsen, dus om de Krimpenerhout heen.
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Deze komt overeen met een eerdere reactie. Zie ons antwoord op reactie met volgnummer 3a.
31	202500901		
31a		Reactie	Zeeland Refinery N.V./Total opslag en Pijpleiding Nederland N.V. (hierna: ZR) geeft aan belanghebbende te zijn vanwege exploitatie van buisleidingen die hoogstwaarschijnlijk raakvlakken hebben in de beoogde tracés. ZR vraagt daarom om te worden toegevoegd aan de stakeholderlijst in het participatieplan.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Als uw leidingen inderdaad raakvlakken geven met mogelijke routes voor onze waterstofleiding, is afstemming wenselijk. Wij voegen u toe aan de stakeholderlijst en stellen voor om binnenkort met elkaar in overleg te gaan.
31b		Reactie	ZR benadrukt dat voorafgaande toestemming voor realisatie van de nieuwe verbinding onomstreden vastgesteld moet worden dat de effecten op de buisleidingsystemen binnen de hiervoor geldende normen blijven.
		Antwoord	In de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) wordt de onderzoeksopzet voor het milieueffectrapport (MER) toegelicht. Voor het project wordt er daarna een plan-MER opgesteld en daarna een project-MER. Een van de te onderzoeken milieuthema's is omgevingsveiligheid. Hynetwork zal in het milieueffectrapport (MER) voor het Waterstofnetwerkwerk West-Nederland conform de relevante wet- en regelgeving het thema omgevingsveiligheid gaan uitwerken. Onder de Omgevingswet moeten het plaatsgebonden risico (PR) van een waterstofleiding en het brandaandachtsgebied van een waterstofleiding worden berekend. De berekeningen worden gedaan in een zogenaamde kwalitatieve risicobeoordeling (ook wel een QRA genoemd). Onder de Omgevingswet hoeft het groepsrisico (GR) van een waterstofleiding niet te worden berekend. Dat zal door Hynetwork echter wel worden gedaan in de QRA. De QRA zal als bijlage bij het MER – zowel bij het plan-MER als het project-MER - bij het thema omgevingsveiligheid worden gevoegd. Wij stellen voor om een kennismakingsoverleg in te plannen om te bespreken welke raakvlakken er zijn met uw assets en welke effecten op de buisleidingsystemen binnen de hiervoor geldende normen er kunnen zijn.
31c		Reactie	Het geniet de voorkeur van ZR om de totale impact van de lopende en beoogde projecten op de buisleidingsystemen in een rapportage/impactanalyse samen te vatten en te overleggen. Daarnaast merkt ZR op dat de in het plangebied gelegen ondergrondse infrastructuur te allen tijde vrij toegankelijk dient te zijn, zowel tijdens als na de werkzaamheden.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Wij stellen voor om een kennismakingsoverleg in te plannen en daarin te bespreken waar de mogelijke raakvlakken tussen uw assets en onze mogelijke routes voor de leiding zitten.
32	202500909		
32a		Reactie (HN)	ProRail geeft aan graag als stakeholder actief betrokken te worden bij de uitwerking van de plannen voor Waterstofnetwerk West-Nederland. ProRail geeft in de reactie inzicht in haar belangen die bij de uitwerking randvoorwaardelijk zijn waaronder: bescherming van het spoornetwerk en haar omgeving, voorkomen belemmeringen voor functioneren en veiligheid spoornetwerk en bescherming van de omgeving tegen effecten van het spoor. ProRail denkt graag mee bij ontwikkelingen in de nabijheid van het spoornetwerk om toekomstige uitbreidingen van het spoor mogelijk te houden en de effecten op de veiligheid van het spoor te mitigeren. ProRail wijst er op dat rondom de hoofdspoorweginfrastructuur (HSWI) een beperkingengebied ligt om het huidig functioneren en de veiligheid van het spoor zeker te stellen. Bouwen in dit gebied is vergunningplichtig en er geldt een instructieregel (artikel 5.163 van het Besluit kwaliteit leefomgeving).
		Antwoord (HN)	Wij erkennen dat u een belangrijke stakeholder bent voor ons project en zullen u actief betrekken. Wij danken u hartelijk voor uw aanbod om mee te denken bij de uitwerking van de plannen voor Waterstofnetwerk West-Nederland. In de verkenningsfase van dit project maken wij daar graag gebruik van. Wij treden graag met Prorail in contact over of en waar toekomstige uitbreidingen van het spoor aan de orde zijn en over de wettelijke eisen die gelden voor kruisingen tussen pijpleidingen en spoorwegen en die gelden voor werkzaamheden in de nabijheid van het spoor. Daar waar aan de orde, zullen wij in de planuitwerkingsfase van het Waterstofnetwerk West-Nederland rekening houden met het beperkingengebied voor de hoofdspoorweginfrastructuur (HSWI), met de planologische regeling van spoorwegen en met het aanvragen van benodigde omgevingsvergunningen.
33	202500915		
33a		Reactie	LTO Noord stelt dat het belangrijk is om de effecten van dit initiatief op de landbouw goed in beeld te brengen. Een groot deel van de optionele tracés loopt dwars door agrarische percelen. LTO Noord, afdeling De Hoeksche Waard pleit ervoor om landbouw als belangrijk thema toe te voegen in het wegingskader om zo het landbouwbelang te duiden en de gevolgen uit te werken. Zo zou mede op basis

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			van landbouwkundige gevolgen een onderbouwde keuze van het voorkeursalternatief (VKA) gemaakt kunnen worden.
		Antwoord	Wij onderkennen dat delen van de drie mogelijke routes uit het Voornemen en voorstel voor participatie door agrarisch gebied lopen en dat daarmee het landbouwbelang goed meegenomen moet worden. Hynetwork is voornemens om een agrarische waarden analyse uit te voeren. In deze analyse worden de routes die dan in beeld zijn op een aantal agrarische waardes onderzocht en met elkaar vergeleken. De resultaten daarvan zullen worden meegenomen in het hoofdstuk omgeving in de integrale effectenanalyse (IEA) die voor het Waterstofnetwerk West-Nederland wordt opgesteld. In deze IEA worden de mogelijke routes voor de leiding onderzocht en met elkaar vergeleken op de thema's omgeving, techniek, kosten en toekomstvastheid. Over de keuze van het Voorkeursalternatief (VKA) het volgende: het bevoegd gezag (de minister van Klimaat en Groene Groei in overeenstemming met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) werkt in de verkenningsfase van de projectprocedure toe naar het bepalen van een voorkeurstracé voor het project en legt deze vast in een (ontwerp) voorkeursbeslissing (vergelijkbaar met een VKA). Voor het kunnen bepalen van een voorkeurstracé, wordt gebruik gemaakt van een plan-MER (hierin worden de routes op de verschillende milieuthema's onderzocht) en van de voorgenoemde IEA. Het plan-MER en de IEA worden samen met de (ontwerp) Voorkeursbeslissing gepubliceerd.
33b		Reactie	LTO merkt op dat er geen grondeigenaar is die een nieuwe ondergrondse leiding verwelkomt door zijn grond omdat het altijd overlast geeft bij de uitvoering van de bedrijfsvoering. Daarom is het van belang dat uit de mogelijke tracévarianten het voor de grondeigenaren 'minst bezwaarlijke tracé' gekozen wordt. Landbouwgronden zullen na het aanleggen van de waterstofleiding door middel van ontgravingen nooit meer hetzelfde opbrengend vermogen zullen hebben als voor de ontgravingen.
		Antwoord	Onderdeel van de agrarische waarden analyse is het beschouwen van de impact van de verschillende tracé alternatieven op het gebruik van agrarische bedrijven. Het bundelingsprincipe waarbij aanwezige ondergrondse leidingen zo veel mogelijk worden gevolgd, is een belangrijk uitgangspunt bij de tracering. De tracé-alternatieven kennen verschillende uitdagingen en raken meerdere belangen. Omgevingsfactoren zoals de overlast voor grondeigenaren en de effecten van de aanleg in

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			landbouwgronden zullen in de afweging ook worden meegenomen. Maar ook veel andere zaken, bijvoorbeeld de mate waarin een leiding voor langere tijd kan blijven liggen, de technische complexiteit, het aantal mensen dat last heeft van de aanleg of de aantasting van natuur en recreatie, spelen een rol. In de aanlegfase van het project geldt dat eventuele schade door Hynetwork op basis van de zakelijk recht overeenkomst aan de grondeigenaren en/of gebruikers zal worden vergoed.
33c		Reactie	LTO vindt dat als tijdens de beoordeling blijkt dat natuur of andere kwetsbare functies worden doorkruist, dan alle denkbare vormen van natuurcompensatie in beeld dienen te worden gebracht. Wanneer die de landbouw raken, dienen vervolgens ook de consequenties voor een volwaardige landbouwfunctie in beeld te worden gebracht.
		Antwoord	Het beschrijven van mitigerende en/of compenserende maatregelen per milieuthema maakt onderdeel uit van het milieueffectrapport (MER). Na het nemen van de voorkeursbeslissing door het bevoegd gezag, wordt het definitieve tracé uitgewerkt in een project-MER. Dan wordt duidelijk of natuurcompensatie aan de orde is. Dit zal met de betrokken bevoegde gezagen worden afgestemd.
33d		Reactie	LTO merkt op dat grondeigenaren en grondgebruikers moeten worden gecompenseerd voor de schade die optreedt door het aanleggen van de waterstofleiding. Het gaat dan niet alleen over de daadwerkelijk kosten op dat moment, maar ook over een Zakelijk Recht Overeenkomst, schadevergoeding door achterblijvende groei in latere jaren na afronding van het project. Graag wordt LTO hiervan op de hoogte gebracht.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Hynetwork (als 100% dochter van Gasunie) gaat dezelfde overeenkomst voor zakelijk recht gebruiken als Gasunie. Ook hanteert Hynetwork dezelfde vergoedingssystematiek volgens de Gasunie tarievenlijst. De inhoud van de overeenkomst met bijbehorende vergoeding zal met desbetreffende rechthebbenden (zoals grondeigenaren, grondgebruikers en huiseigenaren) worden besproken, waarbij iedere rechthebbende op dezelfde basis wordt vergoed voor de medewerking. Schade als gevolg van aanleg en aanwezigheid van de leiding zal gecompenseerd worden. Daarnaast hanteert Hynetwork meewerkvergoedingen voor minnelijke medewerking. In de zakelijk recht overeenkomst met de grondeigenaar is opgenomen dat de grond weer zo goed mogelijk in oorspronkelijke staat moet worden teruggebracht. Daarnaast werkt Gasunie als één van de eerste initiatiefnemers met een cultuurtechnische standaard. Mocht achteraf alsnog sprake zijn van gewasschade, dan is vastgelegd in de zakelijk recht overeenkomst dat Gasunie schadeplichtig is. Hynetwork als 100% dochter van Gasunie hanteert hier dezelfde aanpak in.
33e		Reactie	LTO Noord verzoekt om de agrarische sector serieus mee te nemen in de besluitvorming inzake het tracé. Agrarische percelen, en zeker de schaarse en vruchtbare landbouwgronden in dit deel van het land, zijn niet de sluitpost voor alle opgaven in het landelijk gebied.
		Antwoord	Het belang van de agrarische sector nemen we serieus en zoals blijkt uit bovenstaande antwoorden, nemen we het ook mee in het hele proces en de verschillende onderzoeken zoals een agrarische waarden analyse.
34	202500918		
34a		Reactie	Indiener staat vanuit het oogpunt van verduurzaming en de energietransitie positief tegenover het plan voor de aanleg van een waterstofnetwerk. Indiener stelt vast dat één van de mogelijke tracés, route 3, door polder indiener loopt. Indiener zou het zeer waarderen als de strook grond boven de leiding een natuurlijke bestemming zou krijgen, bijvoorbeeld als bos, natuurzone of weiland. Dit zou de landschappelijke inpassing ten goede komen en tevens bijdragen aan de recreatieve waarde van het gebied. Indiener denkt hierover graag constructief mee.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Dank voor uw constructieve houding naar ons project. Het klopt dat ons project in de toekomst bijdraagt aan een CO2-vrije samenleving. Als Hynetwork een leiding aanlegt, blijft de grond waar de leiding komt te liggen in eigendom van de oorspronkelijke eigenaar. De eigenaar beslist zelf over de inrichting van deze grond. Doorgaans blijven (bijvoorbeeld) agrarische percelen dan ook agrarisch en daar waar een leiding onder een tuin komt te liggen, blijft het perceel ook tuin. Daarbij is het ook zo dat vijf meter aan weerszijden van de leiding geen bouwwerken of bomen mogen komen.
35	202500919		
35a		Reactie	Alliander verzoekt om in de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor alle afsluiterschema's te onderzoeken of deze behouden en omgebouwd kunnen worden tot een locatie voor een systeemkoppeling voor een toekomstig regionaal waterstofnet. Alliander is van mening dat deze ombouw integraal onderdeel behoort te zijn van het project Waterstofnetwerk West-Nederland en de daarbij behorende concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau.
		Antwoord	Bedankt voor uw uitgebreide reactie op ons Voornemen en voorstel voor participatie en uw steun voor de aanleg van het landelijke waterstofnetwerk. Wij begrijpen uw verzoek tot het nu al meenemen van aansluitpunten ten behoeve van toekomstige ontwikkeling van regionale waterstofnetwerken om de door u genoemde redenen. Waterstofnetwerk West-Nederland is onderdeel van het landelijk waterstofnetwerk (Waterstofnetwerk Nederland). Het ministerie van Klimaat en Groene Groei heeft Hynetwork de opdracht gegeven om het landelijk waterstofnetwerk aan te leggen onder economische voorwaarden, met als hoofdtaak om de vijf grote industrieclusters met elkaar, met een ondergrondse waterstofopslag in Zuidwending en met het buitenland te verbinden. De ombouw of aanleg van afsluiterlocaties voor toekomstige systeemverbindingen wordt daarmee nu niet voorzien in Waterstofnetwerk Nederland en Waterstofnetwerk West-Nederland.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			Het ministerie van Klimaat en Groene Groei onderzoekt de komende periode samen met Hynetwork of er bij waterstofprojecten die onderdeel zijn van het landelijke waterstofnetwerk, regionale aansluitpunten in het ontwerp kunnen worden meegenomen. Er moet nog bepaald worden wat dan de voorwaarden zijn voor die aansluitpunten. Zodra hier meer over bekend is, wordt dit met regionale netbeheerders gedeeld. Daarna kunnen eventuele gevolgen daarvan meegenomen worden in de verschillende projecten van Waterstofnetwerk Nederland.
35b		Reactie	Alliander verzoekt om de regionale industrie vanaf het begin te betrekken bij het project en om provincies en gemeenten niet alleen als bevoegd gezag te betrekken, maar ook vanuit energieperspectief. Alliander verzoekt om betrokken te worden als belanghebbende bij het project, vanuit de rol als gereguleerde aardgasdistributienetbeheerder en vanuit de rol als beheerder van waterstofdistributienetten. Alliander vraagt daarnaast ook de regionale netwerkbedrijven Stedin en Westland Infra te betrekken.
		Antwoord	Wij begrijpen de behoefte om de regionale industrie vroegtijdig bij het project te betrekken. We zien dat deze bedrijven uit de regionale industrie hun processen willen verduurzamen en dat ze op de hoogte willen blijven van de ontwikkelingen van het landelijke waterstofnetwerk en wat de mogelijkheden zijn om aan te sluiten op dit netwerk. Daarom is er vanuit Hynetwork actief contact met de regionale industrie over mogelijke toekomstige aansluitingen. Op die manier krijgen we goed inzicht in de huidige en toekomstige behoeften van potentiële afnemers. Ook zijn we in gesprek met provincies en gemeenten over verschillende onderwerpen, zoals vergunningen, ruimtelijke ordening en ontwikkelingen op het gebied van verduurzaming. Wij hechten veel waarde aan de betrokkenheid van regionale netbeheerders bij de ontwikkeling van het waterstofnetwerk. Naast de reguliere contacten die Hynetwork heeft met het ministerie van Klimaat en Groene Groei en Netbeheer Nederland en de waterstofwerkgroep van Netbeheer Nederland, zullen wij ook contact opnemen met (onderdelen van) Alliander, Stedin en Westland Infra om inzicht te krijgen in de plannen en ontwikkelingen in het gebied.
35c		Reactie	Alliander verzoekt om Alliander, de regionale industrie en de energie-afdelingen van de overheidsorganisaties te betrekken bij de Werksessies in het gebied. Daarnaast verzoekt Alliander om

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			betrokken te worden in de Verkenningfase en verder, om gezamenlijk tot het maatschappelijk meest optimale ontwerp van het Waterstofnetwerk West-Nederland en aansluitende regionale waterstofnetwerken te kunnen komen. Alliander verzoekt Hynetwork om gedurende dit participatietraject met Alliander en KGG in gesprek te gaan over de contractvormen en financiering van het ombouwen van afsluiterstations, met de flexibiliteit die passend is bij de nog niet vastgestelde rolverdeling tussen landelijke en regionale netbeheerder.
		Antwoord	Wij begrijpen uw belang om betrokken te zijn bij de ontwikkeling van Waterstofnetwerk West-Nederland. Voor ontwikkelingen van zowel het landelijke waterstofnetwerk als de regionale netwerken, zitten zowel Alliander als Hynetwork gezamenlijk in de waterstofwerkgroepen van Netbeheer Nederland, waar veel onderwerpen aangaande de ontwikkeling van regionale netwerken besproken worden. We stellen daarnaast voor om ook op het niveau van het project Waterstofnetwerk West-Nederland met elkaar in gesprek te gaan over de marktpotentie in dit gebied. De werksessies die Hynetwork voor dit project organiseert, richten zich op de ruimtelijk/planologische inpassing van de nieuwbouwleiding van het project en gaan niet over het marktperspectief. Zoals aangegeven bij onderdeel a, onderzoekt het ministerie van Klimaat en Groene Groei samen met Hynetwork of er bij waterstofprojecten die onderdeel zijn van het landelijke waterstofnetwerk, regionale aansluitpunten in het ontwerp kunnen worden meegenomen. Er moet nog bepaald worden wat dan de voorwaarden zijn voor die aansluitpunten. Zodra hier meer over bekend is, wordt dit met regionale netbeheerders gedeeld.
36	202500920		
36a		Reactie	Stedin gaat graag met Hynetwork in overleg over het project. In het gebied en/of om het tracé zijn er potentiële eindverbruikers waarvoor waterstof een belangrijke energiedrager zal gaan zijn. Om deze potentiële groep te gaan ontsluiten zou Stedin graag tot een gezamenlijke afstemming/ aanpak willen komen richting de toekomst.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Wij nemen contact met u op om af te stemmen over de ontwikkelingen in het gebied. Verder verwijzen wij u naar ons antwoord op reactie met volgnummer 35.
37	202500922		
37a		Reactie	Dunea merkt op dat het aan te leggen waterstofnetwerk raakvlakken heeft met de huidige en mogelijk toekomstige rivierwater- en drinkwatertransportinfrastructuur van Dunea. Het is cruciaal dat de infrastructuur voor het waterstofnetwerk toekomstbestendig wordt aangelegd en dat bij de realisatie van het netwerk de vitale infrastructuur van Dunea beschermd blijft. Dunea gaat graag in gesprek over onderwerpen als voldoende afstand tot leidingen bij aanleg van (nieuwe) waterstofinfrastructuur, het voorkomen van verleggingen waar mogelijk, de bereikbaarheid van de infrastructuur van Dunea en het voorkomen van schade aan de infrastructuur van Dunea. Dunea wordt daarom graag betrokken bij dit project.
		Antwoord	Het klopt dat er raakvlakken zijn tussen uw leidingen en ons project en dat afstemming wenselijk is. Wij hebben u daarom toegevoegd aan onze lijst met stakeholders. Wij nemen contact met u op om te bespreken welke afstemming in welke fase nodig is.
38	202500924		
38a		Reactie	TenneT geeft aan dat er raakvlak is tussen de in het VenP beschreven routes voor de waterstofleiding en diverse bestaande en nieuw te realiseren hoogspanningsinfrastructuur van 110kV en hoger in eigendom en beheer van TenneT. TenneT verzoekt Hynetwork om op een passende wijze rekening te (blijven) houden met de aanwezigheid van deze bestaande en voorziene vitale infrastructuur in de verdere uitwerking van het Waterstofnetwerk West-Nederland. De wens van TenneT is haar assets op een juiste manier planologisch te borgen en te behouden ten behoeve van de leveringszekerheid.
		Antwoord	Wij herkennen dat TenneT veel projecten en bestaande kabels heeft in het gebied waar Waterstofnetwerk West-Nederland ook een plek moet krijgen. U bent daarom een belangrijke stakeholder voor ons en we blijven graag met u in gesprek.
38b		Reactie	TenneT verzoekt om in de NRD en het beoordelingskader voor het plan-MER de impact op ondergrondse - en bovengrondse energienetwerken (en opslag en opwek) bij de ontwikkelingen en vice versa (in

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			hoeverre de voorgestelde ruimteclaims wel of niet samengaan met de bestaande en toekomstige ruimteclaims vanuit de energietransitie) mee te nemen. TenneT vraagt om TenneT's hoogspanningsverbindingen, hoogspanningsstations en opstijgpunten ten behoeve van de (toekomstige) leveringszekerheid en veiligheid van het hoogspanningsnet te betrekken bij deze afweging en onderdeel te laten zijn van de te verrichten onderzoeken.
		Antwoord	Genoemd onderwerp zullen wij beschrijven onder het milieuthema ruimtegebruik in de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Hynetwork erkent dat kabels en leidingen niet alleen directe fysieke ruimte innemen, maar kunnen elkaar ook beïnvloeden (zoals inductieve beïnvloeding of weerstandsbeïnvloeding). Daarom hebben bepaalde kabels en leidingen ook indirecte ruimte nodig als ze in gebruik zijn. Hynetwork voert conform NEN3654 (stap 1 en 2) in de fase van plan-MER een studie uit naar wederzijdse beïnvloeding van de waterstofpijpleiding en die van de aanwezige hoogspanningssystemen en de autonome ontwikkelingen. De resultaten worden beschreven in het plan-MER onder het thema ruimtegebruik.
38c		Reactie	<i>NEN-normen</i> Uit veiligheidsoogpunt ziet TenneT bij voorkeur dat het tracé van het waterstofnetwerk op geruime afstand van haar hoogspanningsnet wordt geprojecteerd. Uitgangspunt bij een op te stellen ontwerp is dat minimaal wordt voldaan aan de onderstaande NEN-normen. - TenneT verzoekt om middels een NEN3654 studie in het kader van wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen aan te tonen dat de plannen voor het Waterstofnetwerk West-Nederland geen nadelige invloed hebben op (te realiseren) assets van TenneT. - TenneT ziet graag dat er in uit te voeren onderzoeken aandacht is voor beoogde wijziging van functie van de bestaande aardgasleiding naar een waterstofleiding en wordt stilgestaan bij de kans op een calamiteit en impact hiervan op bestaande assets van TenneT. - TenneT verzoekt om de criteria als opgenomen in de NEN7171-1 'Ordering van ondergrondse netten – Deel 1: Criteria' te honoreren.
		Antwoord	Het bundelen van kabels en leidingen kan de impact op de omgeving beperken. Uiteraard moet dit veilig zijn en zal ook de wederzijdse beïnvloeding van leidingen en hoogspanningssystemen onderzocht

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			worden. Dit wordt in een beïnvloedingsberekening volgens de NEN 3654 onderzocht. Zo nodig worden technische maatregelen genomen om ongewenste beïnvloeding te voorkomen. Hynetwork zal de resultaten van de berekeningen met uw organisatie delen en hierover afstemming met u hebben. In het milieueffectrapport (MER) zal bij het milieu thema Omgevingsveiligheid inzicht worden gegeven in de faalfrequentie die voor de leiding per km per jaar is gehanteerd. Het streven is te voorkomen dat er een 10-6/jaar plaatsgebonden risicocontour ontstaat die groter is dan 5 meter uit het midden (hart) van de leiding. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid betekenen dat de faalfrequentie van de leiding lager moet blijven dan 10-5/jaar. Mocht deze faalfrequentie hoger zijn dan 10-5/jaar dan wordt inzicht gegeven in de ligging van de 3,75 kW/m2 contour voor hoogspanningsverbindingen en 1 kW/m2 contour voor hoogspanningsstations. Mocht zich een probleem voordoen dan zal Hynetwork hierover in gesprek gaan met uw organisatie. Hynetwork zal in het periodiek contact met uw organisatie afstemmen hoe criteria als opgenomen in de NEN7171-1 te borgen in het technisch leidingontwerp dat ontwikkeld wordt nadat het bevoegd gezag (minister van Klimaat en Groene Groei en de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) in de projectprocedure de Voorkeursbeslissing heeft genomen. Waar mogelijk zullen dan handvatten uit deze NEN7171-1 worden meegenomen in het leidingontwerp. Opgemerkt dient te worden dat de NEN7171-1 norm echter niet van toepassing is op buisleidingenstroken (SVB/PEH en havengebieden). Een deel van de tracéalternatieven uit het Voornemen en voorstel voor participatie ligt in een van deze leidingenstroken. Daarnaast wordt het leidingontwerp voor buisleidingen met gevaarlijke inhoud' uitgevoerd conform de NEN3650 reeks.
39	202500940		
39a		Reactie	Stichting Het Huys ten Donck (hierna: Stichting) constateert dat het zelf onder meer aan een woningbouwontwikkeling werkt om de buitenplaats in stand te houden en daarbij nauw samenwerkt met de verschillende overheden. Tegelijkertijd stelt de Stichting vast dat er voor verschillende ontwikkelingen naar het gebied gekeken wordt die mogelijk conflicteren met instandhouding van de buitenplaats en de integrale benadering van het gebied als één grote groene gebiedsontwikkeling. Stichting gaat graag in gesprek met Hynetwork en met verschillende betrokken overheden om te zorgen dat de toekomstige ontwikkelingen (woningbouwlocatie met groenstrook en waterstofleiding) met

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			elkaar in overeenstemming ontwikkeld kunnen worden. De Stichting vraagt hoe de waterstofleiding kan worden ingepast in de Donckse Velden op zodanige wijze dat het bloot- eigendom van de familie zo weinig mogelijk wordt geschaad. Ook vraagt de Stichting welke passende vergoeding kan worden gevonden om de leiding te leggen in het gebied in eigendom van de familie (Donckse Velden en buitendijks terrein) en beheer en erfpacht bij de stichting (buitendijks terrein)?
		Antwoord	Wij zien dat het Huys ten Donck een rijksmonument van grote waarde is voor zowel uzelf als voor een grotere omgeving die actief betrokken is bij de buitenplaats of er alleen geniet van de mooie omgeving. De mogelijke route voor onze waterstofleiding is nu beoogd om direct naast de buitenplaats en deels in gronden van het landgoed te komen. Wij hechten er daarom, net als u, waarde aan om de komende periode in goed overleg met elkaar te zijn over de punten die u in uw reactie benoemt. Net als u zien wij in de eerste analyses dat er veel ontwikkelingen zijn in de Donckse Velden, onder andere uw eigen voornemen voor buitendijkse woningbouw aan de Nieuwe Maas. Uw woningbouwontwikkeling en onze waterstofleiding hebben daarmee een raakvlak met elkaar. U stelt in uw reactie een aantal vragen over ons project in relatie tot uw belangen. Wij vinden het belangrijk om hier op korte termijn met elkaar over in overleg te gaan. Het doel van overleg is om te komen tot een oplossing waarbij ons beider belangen zoveel mogelijk gediend worden. Gasunie kent een vergoedingensystematiek van meewerkvergoedingen, vergoedingen voor het vestigen van een zakelijk recht en een eventuele vergoeding voor het niet kunnen telen van gewassen tijdens de aanleg. De hoogte van de vergoedingen is afhankelijk van de lengte dat de leiding in percelen die bij u in eigendom of pacht zijn terecht komt. U geeft aan bij de provincie een verzoek te hebben ingediend om vanuit de provincie een accounthouder aan te stellen die de ruimtelijke belangen in en bij de Donckse Velden integraal coördineert. Wij onderkennen net als u dat er coördinatie nodig is om, op dit beperkte stukje grond waar veel belangen en ontwikkelingen samenkomen, gezamenlijk tot oplossingen te komen. Wij zullen dit onderwerp daarom ook bij de provincie aankaarten.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
40	202500941		
40a		Reactie	Indiener stelt vast dat in polder Moerkerken aan de Achterweg de SVB-strook is ingetekend, midden door percelen akkerbouwgrond. In de strook liggen nu nog geen leidingen. Indiener vindt het een onlogische keuze om dit traject te kiezen en wijst erop dat er langs de Achterweg al wel een NAM leiding en RRP leiding ligt. Indiener stelt voor om bij keuze voor route 3 aan te sluiten bij deze bestaande leidingen, niet alleen langs de Achterweg maar ook langs GOS richting A29! Indiener merkt daarnaast op dat Polder Moerkerken vele locaties in de akkerbouwpercelen heeft die bestempeld zijn als "mogelijk toekomstige archeologische waarden". Indiener stelt op de voorlichtingsavond, niet goed voorgelicht te zijn. Er zou worden aangesloten bij bestaande leidingen, echter de nieuwe leiding blijkt te zijn ingetekend in de SVB-strook, midden door vele akkerbouwpercelen aan de Achterweg.
		Antwoord	Dank voor de goede suggestie voor een andere ligging van de leiding op route 3. Eén van de uitgangspunten om tot een route voor de leiding te komen is om gebruik te maken van een gereserveerde 'leidingenstrook voor buisleidingen van nationaal belang'. Deze leidingenstrook loopt dwars door de percelen ten zuiden van de Achterweg. Op deze plek hebben we de buisleidingenstrook als uitgangspunt genomen. U geeft aan dat dit een onlogische keuze is omdat er op korte afstand (in de berm van de Achterweg zelf) al meerder leidingen lopen. Door de waterstofleiding daarbij te leggen, geeft deze leiding niet een nieuwe belemmering in de agrarische percelen ten zuiden van de Achterweg. U pleit ervoor om de leiding vanaf de Achterweg rechtdoor, langs het Gas Ontvangst Station (GOS), door te trekken naar de A29. Wij begrijpen de redenering achter de door u voorgestelde alternatieve route en zien ook de voordelen daarvan. We zullen in de volgende fase daarom onderzoeken of de door u voorgestelde route zowel in ruimte als technisch mogelijk is. U wijst op een gebied van 'mogelijk toekomstige archeologische waarde' in de polder Moerkerken. In de milieueffectrapportage (mer) die we voor dit project doorlopen, onderzoeken we de verschillende mogelijke routes ook op archeologie. Deze locatie wordt daarin meegenomen. Daarmee worden de routes ook op dit punt met elkaar vergeleken.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			We vinden het spijtig om te horen dat u zich niet goed voorgelicht voelt. Ons doel is altijd om iedereen correct en volledig te informeren. In dit geval is het zo dat we beide uitgangspunten hanteren: het volgen van de buisleidingenstrook (voor leidingen van nationaal belang) en/of het bundelen met andere infrastructuur.
41	202500943		
41a		Reactie	Indiener constateert dat het tracé in Ridderkerk door wandel- en natuurgebied de Donckse velden loopt. Indiener vraagt of het al vast staat dat het leidingtracé door deze velden loopt?
		Antwoord	Nee, de route van de leiding staat nog nergens vast. We staan nu aan de start van de verkenningsfase van het project. Tot (naar verwachting) het eerste kwartaal van 2027 onderzoeken we in verschillende stappen en in samenwerking met de omgeving wat de beste route voor de leiding is. De minister van Klimaat en Groene Groei neemt hier begin 2027 een besluit over. Meer informatie over dit proces vindt u op de website van RVO .
42	202500944		
42a		Reactie	Indiener constateert dat het tracé in Ridderkerk door wandel- en natuurgebied de Donckse velden loopt. Indiener vraagt of het al vast staat dat het leidingtracé door deze velden loopt?
		Antwoord	Deze reactie is dezelfde als reactie met volgnummer 41a.
42b		Reactie	Indiener vraagt of er een afsluiter locatie gepland is in de Donckse velden bij Ridderkerk? Indiener vraagt welke eisen er zijn voor een afsluiter locatie t.a.v. afstand tot een woonwijk of wandelgebied? En of er gevaren zijn?
		Antwoord	Er is geen afsluiterlocatie voorzien in de Donckse Velden. Een waterstofleiding onder een recreatiegebied is toegestaan: er zijn geen afstandseisen ten aanzien van wandelpaden. De veiligheid van een waterstofleiding is te vergelijken met de veiligheid van een aardgasleiding. Het grootste risico is (net als bij een aardgasleiding) dat er schade ontstaat aan een leiding omdat er gegraven wordt. Hynetwork bewaakt haar leidingen daarom op verschillende manieren. U kunt meer lezen over de veiligheidsaspecten van waterstofleidingen op de website van Gasunie .

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
42c		Reactie	Indiener vraagt of er door wandel- en natuurgebied de Donckse velden bij Ridderkerk al een bestaande leiding loopt die gebruikt zal worden of moeten er graafwerkzaamheden plaatsvinden in dit natuurgebied? Of wordt een boring onder de nabij gelegen rivier doorgetrokken voorbij het grondgebied van landgoed Huis ten Donck en Rotterdamse weg?
		Antwoord	In de Donckse Velden zou een nieuwe leiding aangelegd moeten worden. De aanlegmethode voor deze leiding is nog niet duidelijk. Voor de kruising van de Nieuwe Maas (direct ten noorden van de Donckse Velden) is een boring onder de Nieuwe Maas door nodig. Waar de leiding aan de zuidzijde van de Nieuwe Maas weer boven komt, is nog niet bekend. Dit wordt de komende periode onderzocht.
42d		Reactie	Indiener merkt op dat het routetrace bij Ridderkerk door wandel- en natuurgebied de Donckse velden richting woonwijk Slikkerveen lijkt te buigen. Indiener vraagt of dit vast staat en of de afbuiging nodig is. Indiener merkt op dat er in deze velden al leidingen lopen door een afgeschermd strook grond tegen de bosrand van het Donckse bos, vrij van begroeiing door bomen, en vraagt of er daar ruimte is om de leiding aan te leggen?
		Antwoord (HN)	De route van de leiding staat nog niet vast. Zie ook ons antwoord op reactie met volgnummer 41a. Het klopt dat de route in de Donckse Velden afbuigt richting de woonwijk Slikkerveen. In de Donckse Velden volgt de leiding een buisleidingenstrook. Deze strook is bedoeld voor belangrijke leidingen, zoals deze waterstofleiding. Het zoveel mogelijk volgen van deze buisleidingenstroken is een uitgangspunt voor het project. In de Donckse Velden loopt deze buisleidingenstrook om een waterwingebied heen, dat ondergronds aanwezig is. Daarom buigt de buisleidingenstrook richting de wijk Slikkerveen. De afgeschermd strook die u beschrijft, is waarschijnlijk de strook waar de winningsputten van het waterwingebied zitten. Daar kan deze waterstofleiding niet liggen omdat de winningsputten daar in de grond zitten.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
42e		Reactie	Indiener vraagt of er werkzaamheden zijn in wandel- en natuurgebied de Donckse velden en wat de effecten hiervan zullen zijn op de natuur? Ook vraagt indiener of het gebied wandel- en natuurgebied blijft?
		Antwoord	We zitten nog in de verkenningsfase van het project, dus veel is nog onduidelijk. Als de leiding in de Donckse Velden komt te liggen, verwachten we ook daar werkzaamheden uit te moeten voeren. Hoe de leiding aangelegd wordt, is nog niet duidelijk. Daarmee is ook nog niet duidelijk wat de impact op flora en fauna zal zijn. In de milieueffectrapportage die we voor dit project doorlopen, onderzoeken we de effecten van de aanleg op de leiding op de natuur. Als de leiding in de grond ligt, blijft het gebied wandel- en natuurgebied.
42f		Reactie	Indiener vraagt hoe diep een leiding moet liggen onder/nabij het wandel- en natuurgebied van Huis ten Donck (de Donckse velden) en wat de risico's hiervan zijn? Indiener vraagt of een bovengrondse brand een risico vormt voor een daaronder gelegen leiding met gevaarlijke stoffen?
		Antwoord	Hoe diep de leiding exact aangelegd wordt, wordt vastgelegd in het detailontwerp. Uitgangspunt is dat mens en dier zich veilig kunnen bevinden in de nabijheid van onze leidingen. Hynetwork voldoet aan de normen die de overheid daaraan heeft gesteld en heeft een streng veiligheidsbeleid. Hynetwork wil met haar veiligheidsbeleid voorkomen dat er gevaarlijke stoffen, zoals aardgas en waterstof, vrijkomen door schade aan de leidingen. Ook willen we de gevolgen zo klein mogelijk houden. Graafwerkzaamheden vormen nog steeds de belangrijkste oorzaak van beschadigingen aan het ondergrondse leidingnetwerk. Dit kan voorkomen worden als iemand die werkzaamheden wil gaan voeren voorafgaand de werkzaamheden een melding doet bij het Kabels en Leidingen Informatie Centrum (KLIC-melding). Andere maatregelen zijn bijvoorbeeld het strikt begeleiden van graafwerkzaamheden of het aanbrengen van extra grond op de leiding. Een natuurbrand zou een risico kunnen vormen voor een daaronder gelegen leiding met gevaarlijke stoffen, zoals aardgas en waterstof, als de brand meerdere dagen duurt of als de brand in de

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			ondergrond zit (mogelijk bij veenbrand). In een dergelijke situatie is er voldoende tijd om, wanneer nodig, maatregelen te nemen zoals drukverlaging.
43	202500945		
43a		Reactie	LTO Noord vindt het positief dat zij via deze zienswijzeprocedure worden betrokken om input vanuit de land- en tuinbouwsector te kunnen geven. Voor LTO Noord is het van belang dat de impact van de realisatie van het waterstofnetwerk op de (ruimtelijke) ontwikkeling van de land- en tuinbouwsector vooraf objectief en volwaardig in beeld wordt gebracht. LTO is van mening dat, naast de plan-MER, een Landbouw Effect Rapportage (LER) moet worden opgesteld. De LER zal als effectenstudie vervolgens onderdeel moeten zijn van de Integrale Effect Analyse zodat de effecten van de aanleg van de hoogspanningsverbinding op de agrarische sector vooraf duidelijk zijn en vervolgens onderdeel kunnen zijn van de besluitvorming over het definitieve tracé! LTO benoemt in de reactie de verschillende aspecten die in een LER zouden moeten worden onderzocht/uitgewerkt.
		Antwoord	Wij onderkennen dat delen van de drie mogelijke routes uit het Voornemen en voorstel voor participatie door agrarisch gebied lopen en dat daarmee het landbouwbelang goed meegenomen moet worden. Hynetwork is voornemens om een agrarische waarden analyse uit te voeren. In deze analyse worden de routes die dan nog in beeld zijn op een aantal agrarische waardes onderzocht en met elkaar vergeleken. We bekijken of en op welke manier de aspecten die u in uw reactie opgenomen heeft kunnen meenemen. We nemen daarin ook de ervaringen van de andere waterstofprojecten met agrarische waarden analyses mee. De resultaten van de agrarische waardenanalyse worden meegenomen in het hoofdstuk omgeving in de Integrale Effecten Analyse (IEA) die voor het Waterstofnetwerk West-Nederland wordt opgesteld. In deze Integrale Effecten Analyse worden de mogelijke routes voor de leiding onderzocht en met elkaar vergeleken op de thema's omgeving, techniek, kosten en toekomstvastheid.
43b		Reactie	LTO Noord is van mening dat, als blijkt dat als gevolg van de realisatie van het waterstofnetwerk natuurcompensatie door de overheid wordt verlangd, deze natuurcompensatie niet mag leiden tot een grotere ruimteclaim op het agrarisch gebied.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Het beschrijven van mitigerende en/of compenserende maatregelen per milieuthema maakt onderdeel uit van het milieueffectrapport (MER). Na het nemen van de voorkeursbeslissing door het bevoegd gezag, wordt de definitieve route uitgewerkt in een project-MER. Dan wordt duidelijk of natuurcompensatie aan de orde is. Dit zal met de betrokken bevoegde gezagen worden afgestemd.
43c		Reactie	LTO Noord vindt het belangrijk dat uit de mogelijke onderzoeksalternatieven het voor de grondeigenaren ‘minst bezwaarlijke tracé’ gekozen wordt. De conclusies en aanbevelingen van de LER kunnen deze keuze onderbouwen. Daar waar mogelijk moet worden aangesloten op bestaande infrastructuur om de impact op de agrarische bedrijven zo klein mogelijk te houden. Bij de aanleg van het waterstofnetwerk is het van belang dat bij de keuze van de locatie rekening wordt gehouden met de huidige kavelstructuur.
		Antwoord	Onderdeel van de agrarische waarden analyse is het beschouwen van de impact van de verschillende tracéalternatieven op het gebruik van agrarische bedrijven. Het bundelingsprincipe waarbij aanwezige ondergrondse leidingen zo veel mogelijk worden gevolgd, is een belangrijk uitgangspunt bij de tracering. De tracéalternatieven kennen verschillende uitdagingen en raken meerdere belangen. Omgevingsfactoren zoals de overlast voor grondeigenaren en de effecten van de aanleg in landbouwgronden worden in de afweging ook meegenomen. Maar ook veel andere zaken, bijvoorbeeld de mate waarin een leiding voor langere tijd kan blijven liggen, de technische complexiteit, het aantal mensen dat last heeft van de aanleg of de aantasting van natuur en recreatie spelen een rol.
43d		Reactie	LTO Noord vindt dat bij de uitvoering van het project er cultuurtechnische garanties moeten worden afgesproken om ervoor te zorgen dat de grond na de werkzaamheden weer in de oorspronkelijke staat wordt opgeleverd. LTO Noord wil dat er een cultuurtechnische standaard wordt toegepast als middelvoorschrift voor de aannemer en niet als doelvoorschrift. In deze cultuurtechnische standaard moeten nadrukkelijk ook sancties en vergoedingen worden opgenomen als blijkt dat de aannemer het werk niet conform de voorschriften uitvoert. Het toezicht op de uitvoering van deze afspraken dient eveneens vooraf geborgd te worden.
		Antwoord	In de zakelijk recht overeenkomst met de grondeigenaar is opgenomen dat de grond weer zo goed mogelijk in oorspronkelijke staat moet worden teruggebracht. Daarnaast werkt Gasunie als één van de

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			eerste initiatiefnemers met een cultuurtechnische standaard. Mocht achteraf alsnog sprake zijn van gewasschade, dan is vastgelegd in de zakelijk recht overeenkomst dat Gasunie schadeplichtig is. Hynetwork als 100% dochter van Gasunie hanteert hier dezelfde aanpak in.
43e		Reactie	LTO Noord wil, dat als een voorkeursalternatief en locatie wordt gekozen, de ondernemers die het betreft de gelegenheid krijgen om mee te denken over de precieze plaatsing van de leiding op hun percelen. Zo kan het zijn dat door een kleine praktische aanpassing van de plek waar een leiding moet komen te liggen veel hinder, schade of zelfs ongelukken kunnen worden voorkomen.
		Antwoord	Meedenken over het uiteindelijke tracé stellen wij zeer op prijs. Dit gebeurt nu al op basis van input die wij van grondeigenaren hebben ontvangen tijdens de inloopavonden. Daarnaast hebben wij al diverse reacties gehad over specifiek locaties. Ook in volgende stappen in de planvorming hebben grondeigenaren gelegenheid om reacties of zienswijzen in te dienen. Daarnaast is LTO als belangenorganisatie al aangesloten bij het project. Zodra er een voorkeursalternatief is gekozen, worden alle betreffende grondeigenaren persoonlijk benaderd. Dit is ook een mogelijkheid om de visie over het tracé in het betreffende perceel kenbaar te maken.
43f		Reactie	LTO Noord hecht er grote waarde aan dat alle agrariërs die getroffen worden door de aanleg van het waterstofnetwerk op dezelfde wijze en op hetzelfde kennisniveau worden geïnformeerd. Hiermee moet worden voorkomen dat een participant met meer kennis zichzelf kan bevoordelen ten opzichte van andere deelnemers.
		Antwoord	Rechthebbenden (zoals grondeigenaren, grondgebruikers en huiseigenaren) worden periodiek geïnformeerd over de voortgang en ontwikkeling van het project. Zodat eenieder van hetzelfde kennisniveau wordt voorzien. Om daarnaast in het algemeen op de hoogte te blijven van de verdere ontwikkelingen over het project, kunt u zich aanmelden voor de nieuwsbrief van Hynetwork. Ook kunt u de voortgang van het project volgen op de projectpagina's op de websites van zowel RVO als Hynetwork. De links naar de betreffende websites zijn als volgt:

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			- RVO: www.rvo.nl/waterstofnetwerk-wn; - Hynetwork: www.hynetwork.nl/west-nederland. Aanmelden voor de nieuwsbrief kan via www.hynetwork.nl/nieuwsbrief.
43g		Reactie	LTO Noord vindt dat aan de integrale Effectenanalyse (IEA) met als thema's techniek, toekomstvastheid, omgeving, kosten en milieu, het thema Landbouw dient te worden toegevoegd. Zoals eerder geschetst is het voor LTO Noord een noodzaak dat het onderzoek naar de effecten van de realisatie van het waterstofnetwerk op de agrarische sector onderdeel zijn van de IEA en daarmee op de besluitvorming over het voorkeursalternatief (VKA). De landbouwkundige aspecten dienen derhalve in detail te worden uitgewerkt in een LER zodat deze een volwaardig en zwaarwegend onderdeel van het beoordelings- en afwegingskader kunnen zijn.
		Antwoord	Wij verwijzen u naar het antwoord over de agrarische waarden analyse bij onderdeel a.
43h		Reactie	LTO Noord is van mening dat ondernemers op/over wiens eigendom het tracé wordt gerealiseerd een jaarlijkse schadevergoeding moeten ontvangen. Deze vergoeding moet gebaseerd zijn op het saldo van het gewas en de mate van overlast die in de bedrijfsvoering wordt ondervonden. Voorts moet vooraf worden geborgd dat in de aanlegfase voor alle betrokken vierkante meters landbouwgrond (werktracé, aanvoerroute en onbereikbaar geworden grond) een gelijke vergoeding beschikbaar is. LTO Noord ontvangt graag informatie over verschillende aspecten rond zakelijk recht en vergoedingen.
		Antwoord	Hynetwork (als 100% dochter van Gasunie) gaat dezelfde overeenkomst voor zakelijk recht gebruiken als Gasunie. Ook hanteert Hynetwork dezelfde vergoedingensystematiek volgens de bekende tarievenlijst. De inhoud van de overeenkomst met bijbehorende vergoeding zal met desbetreffende rechthebbenden (zoals grondeigenaren, grondgebruikers en huiseigenaren) worden besproken, waarbij iedere rechthebbende op dezelfde basis wordt vergoed voor de medewerking. Schade als gevolg van aanleg en aanwezigheid van de leiding zal gecompenseerd worden. Daarnaast hanteert Hynetwork meewerkvergoedingen voor minnelijke medewerking.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
43i		Reactie	LTO Noord vindt dat bestaande ZRO's opnieuw tegen het licht moeten worden gehouden. Wanneer het project een hoofdzakelijk commercieel doeleinde heeft moet er ook een andere financiële vergoeding tegenover staan. Daarnaast wil LTO Noord afspraken over vergoedingen en/of schadeloosstellingen periodiek indexeren ofwel verruimen.
		Antwoord	Wat betreft de bestaande ZRO's: de zakelijk recht overeenkomst die u voor de bestaande aardgasleiding met Gasunie heeft, blijft ongewijzigd van kracht. In de nieuwe Energiewet die in 2024 is aangenomen en die op 1 januari 2026 officieel in werking treedt, is een uitbreiding van de Omgevingswet opgenomen waarin een gedoogplicht van rechtswege is opgenomen (in artikel 10.10i Omgevingswet). Op grond van dit artikel, hoeven de bestaande opstalrechten daarmee niet te worden aangepast. Gewasschade tarieven worden door Gasunie en Hynetwork landelijk uniform vastgesteld op basis van de marktsituatie. Deze tarieven worden voor elk project op dezelfde wijze gehanteerd, ook voor dit project.
43j		Reactie	LTO Noord wil graag betrokken blijven bij het proces om tot goede keuzes te komen en roept dringend op om ook tijdig met de ondernemers in gesprek te gaan en goede afspraken te maken om tot de aanleg van het waterstofnetwerk te komen.
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Ons streven is om tijdig en met regelmaat grondeigenaren, grondgebruikers en huiseigenaren te informeren of te bezoeken.
44	202500946		
44a		Reactie	Indiener maakt bezwaar tegen aanleg van de waterstofleiding door de Krimpenerhout vanwege de effecten op flora en fauna.
		Antwoord	Dank voor uw reactie. Deze komt overeen met een eerdere reactie. Zie ons antwoord op reactie met volgnummer 3a.
45	202500948		

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
45a		Reactie	Indiener maakt bezwaar tegen de voorgestelde ligging van de leiding die door perceel indiener zou moeten komen aan de Achterweg in Mijnsheerenland. Het betreft alternatief 3. Indiener stelt voor om de leiding te laten aansluiten bij de leidingen van de NAM en RRP. Indiener merkt op dat het met oog op een eventuele uitbreiding van de huidige woonwijken in Mijnsheerenland onlogisch is om deze leiding dicht in de buurt van de woonwijk te leggen.
		Antwoord	Wij begrijpen uw redenering achter de door u voorgestelde alternatieve route aan de Achterweg en zien ook de voordelen daarvan. We onderzoeken in de volgende fase daarom of de door u voorgestelde route zowel in ruimte als technisch mogelijk is. Zie ook ons antwoord op reactie met volgnummer 40a. Over de mogelijke woningbouwontwikkelingen die een raakvlak kunnen zijn voor dit project, treden wij nog verder in contact met de gemeente. De nieuwe waterstofleiding moet volgens regelgeving op minimaal 5 meter afstand van bebouwing blijven.
46	202500951		
46a		Reactie	Gemeente Krimpenerwaard onderkent dat het project een belangrijke bijdrage levert aan de energietransitie. In het proces heeft de gemeente als lokale overheid een adviserende rol. De gemeente hecht daarbij aan de volgende belangen: aan het belang van participatie in het gebied, behoud van waarde van landschap, natuur en cultureel erfgoed en zorgen voor een veilige, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.
		Antwoord	Dank voor uw reactie en het benoemen van de zaken waar u als organisatie belang aan hecht.
46b		Reactie	De gemeente vraagt op voorhand om het belang van zorgvuldige afweging, voorbereiding en participatie bij tijdsdruk niet uit het oog te verliezen. De gemeente wijst erop dat er veel projecten en ontwikkelingen op het gebied afkomen en vraagt om rekening te houden met de impact die al deze projecten in samenloop hebben op onze inwoners, zowel in ruimtelijke effecten als in de daadwerkelijke realisatiefase. Afstemming is daarbij van groot belang.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Een goed overzicht van alle ontwikkelingen in de omgeving is voor ons project heel waardevol. We zoeken graag de afstemming met u om de verschillende projecten en ontwikkelingen goed op elkaar af te stemmen en de impact op de omgeving in de uitvoering zoveel mogelijk te beperken.
46c		Reactie	De gemeente vraagt bijzondere aandacht voor de veiligheidsrisico's en verzoekt om bij de uitwerking van de plannen zorgvuldig om te gaan met de veiligheidsaspecten in het belang van de inwoners en de gemeente en de inwoners daar goed over de informeren.
		Antwoord	Wij realiseren ons en merken in de gesprekken met de omgeving dat veiligheid een belangrijk thema is. Hynetwork besteedt hier daarom veel aandacht aan. Zowel in de communicatie met omgevingspartijen en in overleggen met professionele stakeholders als in de manier waarop we het thema omgaan in de onderzoeken van de milieueffectrapportage (mer). Het thema Omgevingsveiligheid maakt onderdeel uit van de milieueffectrapportageonderzoeken (mer). In het plan-MER wordt per voorgesteld tracé onder het thema Omgevingsveiligheid de aspecten plaatsgebonden risico, groepsrisico en interactie met andere risicobronnen onderzocht. We maken dit ook met kaartmateriaal inzichtelijk, zodat het beter te begrijpen is voor een niet- deskundige. We verwijzen u aanvullend ook op het antwoord op reactie met volgnummer 18c. Tenslotte, op de website van Gasunie is algemene informatie te vinden over hoe veilig waterstoftransport is. U vindt hier een link naar de betreffende webpagina.
46d		Reactie	Gemeente vraagt om in de NRD in elk geval aandacht te besteden aan de volgende punten: - Er wordt gestreefd naar zo min mogelijk hinder voor mens, natuur en landschap. Waar mogelijk en haalbaar worden technische middelen niet uitgesloten om de mate van hinder te beperken; - De uitvoering van het project belemmert andere maatschappelijke opgaven zo min mogelijk. Waar en wanneer dit onvermijdelijk zou blijken, organiseert u een zo breed mogelijk gesprek om te voorkomen dat effecten van de uitvoering leiden tot extra druk op andere plekken in onze gemeente. - Onderzoek en bouw zo vroeg als mogelijk ruimte in om niet te vermijden negatieve effecten in de omgeving te compenseren en mitigeren.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	De door u aangedragen aandachtspunten zullen onderdeel zijn van de milieueffectrapportage (mer) waarvan het opstellen van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau en het milieueffectrapport (met zowel een plan-MER als een project-MER) onderdeel uitmaken. De milieueffectrapportage (mer) in beiden fasen (plan-MER en project-MER) brengt de milieueffecten in beeld, zoals de effecten op leefomgevingskwaliteit (mens), gezondheid, landschap, natuur, bodem en water. Het beschrijven van mitigerende en/of compenserende maatregelen per milieuthema maakt ook onderdeel uit van het milieueffectrapport (MER). Op deze manier speelt kennis over deze effecten een volwaardige rol bij de besluitvorming. In het kader van de projectprocedure worden deze stukken gepubliceerd en iedere keer voor inspraak ter inzage worden gelegd. Voorafgaand aan de inspraak, zal u als gemeente worden betrokken. Daarnaast worden de resultaten van onderzoeken waar relevant besproken met betrokken omgevingspartijen.
46e		Reactie	De gemeente wijst op het belang van participatie en rekent er op dat de inbreng, zorgen en opmerkingen van onze inwoners serieus worden genomen, benut en beantwoord. Transparante informatievoorziening is daarbij van belang. Dit betekent dat informatiebijeenkomsten laagdrempelig toegankelijk zijn. Gemeente vraagt om bijeenkomsten in onze gemeente te organiseren en deze tijdig en breed aan te kondigen en locaties daarvoor in een vroeg stadium af te stemmen. Tevens verzoekt gemeente bij het organiseren van informatiebijeenkomsten zoveel als mogelijk ook andere (energie) projecten aan te haken.
		Antwoord	Wij erkennen het belang van participatie en transparante informatievoorziening. Wij stemmen de communicatie over de inspraakmomenten in de procedure en de informatiebijeenkomsten die we daarvoor organiseren, daarom graag met u en andere betrokken gemeenten af. Ons streven is bij informatiebijeenkomsten zo veel als mogelijk andere energieprojecten die in de omgeving spelen aan te haken.
47	202500954		
47a		Reactie	De Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard is van mening dat er onvoldoende naar alternatieven is gekeken, die niet van Spaarndam (N-H) via Zuidbroek naar de Delta Rhine Corridor bij Mijnsheerenland lopen, maar mogelijk op een andere plaats al met de DRC verbonden kunnen worden.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	Dank voor uw volledige en grondige reactie op ons Voornemen en voorstel voor participatie. Vooruitlopend op de start van het project heeft Hynetwork mogelijke verbindingen tussen industriecluster Noordzeekanaalgebied en industriecluster Rotterdam globaal onderzocht waarbij een belangrijk uitgangspunt was om zoveel als mogelijk gebruik te maken van een bestaande aardgasleiding. Het gebruik van een bestaande leiding heeft voordelen in tijd, kosten en omgevingsoverlast. De routes die globaal onderzocht zijn, zullen wij in de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) terug laten komen met daarbij een onderbouwing waarom wij ze niet realistisch achten.
47b		Reactie	De Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard verzoekt, om de mogelijkheid te onderzoeken om de waterstofleiding van Spaarndam (N-H) naar de Delta Rhine Corridor via de buisleidingenstrook van Zoetermeer richting Pernis te laten lopen en daar aan te takken op de DRC.
		Antwoord (HN)	De route langs Zoetermeer in de buisleidingenstrook is één van de eerder globaal onderzochte routes voor deze leiding. Daarbij zouden we in Moerkapelle de aansluiting van een nieuwe leiding op de bestaande aardgasleiding hebben. Wij achten deze route niet realistisch en niet wenselijk. De route is niet realistisch omdat we met deze route in het Rotterdamse havengebied achter elkaar het Scheur, het Calandkanaal, het Hartelkanaal en de Oosterlandse Rak moeten kruisen. Dit is vanwege het havengebied, de lengte van de boringen voor het aanleggen van de leiding, de aanwezige bebouwing en de benodigde ruimte voor uitlegstroken zeer complex, zo niet onmogelijk. De route is niet wenselijk omdat de verhouding te gebruiken ombouwleiding – aan te leggen nieuwbouwleiding veel ongunstiger is. Met de huidige routes is deze verhouding ongeveer 80 kilometer ombouw – 30 kilometer nieuwbouw. Met de route langs Zoetermeer is de verhouding 54 km ombouw – 40 kilometer nieuwbouw. Dit terwijl het uitgangspunt ‘zoveel mogelijk bestaande aardgasleiding gebruiken’ ons belangrijkste uitgangspunt is.
47c		Reactie	Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard verzoekt om een alternatief te onderzoeken/mogelijk te maken om de kruising met de A16/A15 van alternatief 1 iets meer oostelijk,

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			dan wel westelijk van het verkeersknooppunt Ridderster te projecten om vervolgens langs de A16 via de kortst mogelijke route weer op alternatief 1.
		Antwoord	U heeft voorstellen voor alternatieve routes die wij graag verder met u verkennen. Wij horen ook graag welke belangen u heeft in het ontzien van bepaalde gebieden. Wij stellen voor om een afspraak in te plannen om uw alternatieven te bespreken.
47d		Reactie	Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard verzoekt om de mogelijkheid te onderzoeken om alternatief 2 vanaf de Hoogzandweg, ten westen van de Zwijndrechtse Waard, aan te leggen richting Leedeweg. De kruising met de Rijksstraatweg lijkt hier de grootste uitdaging maar loopt verder door redelijk onbebouwd gebied.
		Antwoord	Zie ons antwoord op onderdeel 47c.
47e		Reactie	Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard ziet als alternatief voor een deel van alternatief 2 ook nog een mogelijkheid om de Oude Maas te kruisen tussen de Heinenoordtunnel en het bruggehoofd van de oude Barendrechtse Brug en vervolgens te vervolgen als alternatief 3 vanaf Blaakse Dijk.
		Antwoord	Zie ons antwoord onderdeel 47c
47f		Reactie	Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard vindt het voorgestelde alternatief 3 het meest problematisch omdat deze te veel schade toebrengt aan meerdere waardevolle archeologisch en landschappelijk waardevolle oeverwallen/dijken en waardevolle natuur vernietigt.
		Antwoord	In de milieueffectrapportage die we doorlopen, onderzoeken we de verschillende mogelijke routes ook op natuur en archeologie. Daarnaast voeren we een Integrale Effecten Analyse uit, waarin de routes die in beeld zijn met elkaar vergeleken worden op de thema's kosten, techniek, omgeving en toekomstvastheid. Daarmee worden de routes op verschillende punten met elkaar vergeleken alvorens de minister van Klimaat en Groene Groei een besluit neemt over de route.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
47g		Reactie	De Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard verzoekt om in de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau de bandbreedte van alle alternatieven voldoende ruim te houden om optimalisatie in een latere fase mogelijk te maken.
		Antwoord	In het vinden van een tracé voor deze waterstofleiding werken we van grof naar fijn: de te onderzoeken alternatieven zijn in deze fase (de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau) daarom nog behoorlijk globaal. Het zegt nog weinig over de exacte ligging van de nieuw aan te leggen waterstofleiding. Uw aandachtspunten nemen we waar aan de orde mee bij het opstellen van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau.
48	202500956		
48a		Reactie	Indiener merkt op dat het tijdens de webinar niet mogelijk was om vragen te stellen. De chat was niet toegankelijk. Indiener wil graag antwoord op de vraag wat de consequenties zijn als een nieuwe leiding onder je grondgebied of huis wordt gepland.
		Antwoord	Blijkbaar ging er bij u technisch iets mis tijdens het webinar en dat vinden we vervelend. De regel is dat de leiding op minimaal vijf meter afstand van woningen moet blijven. De leiding komt dus nergens onder of op minder dan 5 meter van een woning te liggen. Specifiek op uw adres kunnen wij de leiding vanwege deze afstandseis ook niet onder uw perceel aanleggen omdat er te weinig ruimte is tussen uw woning en die van uw beider burens.
49	202500959		
49a		Reactie	Akkerbouwbedrijf van de indiener is gelegen binnen het zoekgebied van alternatief route 3. Indiener hecht veel waarde aan het behoud en de ongestoorde voortzetting van mijn bedrijfsvoering en benadrukt dat het belangrijk is dat bij de verdere uitwerking van het project — en met name bij de beoordeling van alternatief 3 — zorgvuldig rekening wordt gehouden met de belangen van bestaande landbouwbedrijven.
		Antwoord	Wij onderkennen dat delen van de drie mogelijke routes uit het Voornemen en voorstel voor participatie door agrarisch gebied lopen en dat daarmee het landbouwbelang goed meegenomen moet worden.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			Hynetwork is voornemens om een agrarische waarden analyse uit te voeren. In deze analyse worden de routes die dan nog in beeld zijn op een aantal agrarische waardes onderzocht en met elkaar vergeleken. De resultaten daarvan zullen worden meegenomen in het hoofdstuk omgeving in de integrale effectenanalyse (IEA) die voor het Waterstofnetwerk West-Nederland wordt opgesteld. In deze Integrale Effecten Analyse worden de mogelijke routes voor de leiding onderzocht en met elkaar vergeleken op de thema's omgeving, techniek, kosten en toekomstvastheid.
49b		Reactie	Indiener benoemt dat behoud van agrarisch gebruik van de gronden voor indiener van groot belang is. Eventuele plannen mogen niet automatisch uitgaan van beschikbaarheid van grond; grondgebruik door landbouwbedrijven kent vaak een lange termijninzet en samenhang in bedrijfsstructuur.
		Antwoord	Mocht de minister van Klimaat en Groene Groei besluiten om een route voor de leiding te kiezen die wel door uw perceel gaat, dan start de afstemming met de perceeleigenaren direct. Naar verwachting is dit in 2027. De aanleg van de leiding staat naar verwachting ergens tussen 2029 en 2031 in de planning.
49c		Reactie	Indiener vindt dat impact op landbouwgrond volwaardig moet worden meegewogen in de afweging van tracéalternatieven. Het gaat daarbij niet alleen om ruimtebeslag, maar ook om effecten op bodemstructuur, bereikbaarheid en toekomstig gebruik.
		Antwoord	Dit gebeurt in de eerder beschreven agrarische waarden analyse.
49d		Reactie	Indiener stelt dat heldere communicatie en vroegtijdige betrokkenheid van grondeigenaren cruciaal zijn voor een zorgvuldig proces. Alleen zo kan de sector goed inspelen op ontwikkelingen en meedenken over oplossingen die schade of hinder kunnen beperken. Indiener waardeert het dat er ruimte wordt geboden voor participatie en hoopt dat de inbreng van agrariërs als serieuze omgevingspartij wordt meegenomen in het vervolgtraject. Indiener blijft graag op de hoogte van verdere ontwikkelingen.
		Antwoord	Ook wij onderkennen het belang van heldere communicatie en streven dat dan ook na.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			Voorafgaand aan de verschillende besluiten in het vervolgtraject is er gelegenheid om te reageren tijdens periodes van ‘ter inzagelegging’ en informatieavonden. Hierover wordt u als grondeigenaar tijdig geïnformeerd. Als u graag regelmatig informatie over het project ontvangt, kunt u zich aanmelden voor de digitale nieuwsbrief via www.hynetwork.nl/nieuwsbrief. Daarnaast is veel informatie te vinden op de websites van RVO en Hynetwork. De links naar de betreffende websites zijn: - RVO: www.rvo.nl/waterstofnetwerk-wn; - Hynetwork: www.hynetwork.nl/west-nederland.
50	202500960		
50a		Reactie	Indiener maakt bezwaar tegen het gebruik van de aardgasleiding anders dan voorheen is overeengekomen met de Gasunie. Indiener verzoekt Gasunie om persoonlijk contact op te nemen om de beoogde plannen te bespreken.
		Antwoord	Goed dat u aangeeft persoonlijk contact noodzakelijk te vinden. Wij zullen contact met u opnemen om uw bezwaar te bespreken.
50b		Reactie	Indiener wenst duidelijkheid t.a.v. de risico's bij de verplaatsing van waterstofgas door de bestaande leidingen.
		Antwoord	Het toekomstige waterstofnetwerk zal voldoen aan de regelgeving voor veiligheid en zal wat betreft ontwerp, beheer en veiligheid vergelijkbaar zijn met het huidige aardgasnetwerk. Belangrijkste risico's die samenhangen met het waterstofnetwerk (of andere gasnetwerken) zijn het raken van de buizen bij graafwerkzaamheden waardoor de leiding faalt en er waterstof kan ontsnappen. Om te zorgen dat leidingen niet geraakt worden, gelden voor de waterstofleidingen zo meteen dezelfde strenge voorschriften als voor aardgasleidingen.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			Over veilig transport van waterstof door een aardgasleiding kunt u meer lezen op de website van Gasunie .
50c		Reactie	Indiener vraagt om duidelijkheid over de gevolgen of mogelijke hinder bij evt. aanpassing van deze leidingen, hoe dit gebruik wordt geregeld met de gasunie i.r.t. bestaande zakelijke rechten met de gasunie, de vergoedingen tijdens werkzaamheden, gevolgen voor de directe omgeving van de leidingen en het vervolg gebruik van de door indiener's grond gelegen leidingen etc.
		Antwoord	Aan de aardgasleiding die geschikt gemaakt wordt voor waterstof (leiding A-553) zijn weinig werkzaamheden nodig. Alleen als er een bestaande afsluiterlocatie op uw perceel ligt of een nieuwe afsluiterlocatie op uw perceel komt, moeten er werkzaamheden uitgevoerd worden. Aan de leiding zelf zijn er naar verwachting geen werkzaamheden nodig, tenzij er bij de interne inspectie van de leiding beschadiging wordt geconstateerd. De zakelijk recht overeenkomst die u nu al met Gasunie heeft, blijft ongewijzigd van kracht. Dit is vastgelegd in de nieuwe Energiewet die waarschijnlijk op 1 januari 2026 in werking treedt. Als er wel werkzaamheden op uw perceel uitgevoerd moeten worden omdat er een afsluiterlocatie zit of komt, dan heeft Gasunie daar een vaste vergoedingensystematiek voor die we ook hier hanteren. Dit alles kunnen we bespreken als we een afspraak met elkaar inplannen.
51	202500967		
51a		Reactie	Rijkswaterstaat raadt het meest noordelijke tracé (variant 1) ten sterkste af. Variant 1 zou misschien technisch mogelijk zal zijn (door middel van een zeer lange en diepe boring), maar u zal dit aan moeten tonen. De kans op het toekomstige vervangen/verstevigen/aanpassen van kunstwerken is redelijk groot (zowel bij de 2 knooppunten Ridderster en Vaanplein, maar ook in de A15 zelf en ook eventuele toekomstige geluidschermen). Ook de nieuwe Eurocodes die er aan komen kan aanpassingen aan onze netwerken noodzakelijk maken. De rijkswegen A15 en A16 zijn van groot nationaal en internationaal belang. Bij de aanleg van variant 1 onder de cruciale knooppunten Ridderster en Vaanplein mogen er dus geen risico's zijn van enige effecten op deze infrastructuur.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			Vanuit beheerdersoogpunt is de A15 ook een belangrijke ader met groot aantal kunstwerken, kabels en leidingen en heel veel gevaarlijke transporten.
		Antwoord	U schetst in uw reactie een flink aantal bezwaren tegen route 1 voor onze waterstofleiding. Wij onderkennen het grote economische belang van voldoende wegcapaciteit en doorstroming op de snelwegen A15 en A16 en de knooppunten Ridderkerk en Vaanplein. Wij zien ook dat de beperkte ruimte voor de leiding op route 1, toekomstige aanpassingen aan de snelweg waarvoor de leiding weer verlegd moet worden, maar ook technische aspecten en veiligheidseisen die route 1 tot een erg uitdagende route maken. We nemen uw bezwaren mee in de volgende stappen van het proces.
51b		Reactie	Rijkswaterstaat benadrukt dat daar waar de waterstofleiding in kadastrale percelen van De Staat terecht komt, kan er op verzoek van Rijkswaterstaat een verlegplicht zijn (zie Besluit activiteiten Leefomgeving art. 8.14). Deze verlegplicht is niet verbonden met een bepaalde diepte.
		Antwoord	U geeft duidelijk aan dat de wettelijke verlegplicht ook van toepassing is als de leiding op grotere diepte ligt. De levensduur van onze leiding is 50 jaar. U geeft aan dat met alle ontwikkelingen die er zijn (vervanging en vernieuwing van kunstwerken, verbredingen of wegaanpassingen, nieuwe Eurocodes) er mogelijk een verlegplicht opgelegd zal worden. Wij verwachten dat als een verlegplicht opgelegd zal worden, verleggen in dezelfde strook tussen de A15 en de woonwijken van Barendrecht of in de knooppunten erg complex is. Er zou dan een hele nieuwe route gezocht moeten worden.
51c		Reactie	Rijkswaterstaat (RWS) is momenteel concreet met onder andere de gemeente Barendrecht in gesprek over de ontsluiting van het bedrijventerrein Nieuw- Reijerwaard en de woningbouwontwikkeling Stationstuinen. Hier passeren meerdere varianten voor extra ontsluitingscapaciteit op de A15 (afslag 20). Twee van deze varianten lijken te overlappen met route 1.
		Antwoord	Wij ontvangen graag informatie van u over de varianten zodat we de impact daarvan op route 1 kunnen onderzoeken.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
51d		Reactie	Rijkswaterstaat benoemt dat het tracédeel langs de A15, ten westen van de spoorkruising met de A15 (bij hmp 61,7), in beheer is bij DBFM aannemer (A-Lanes) van RWS tot 2035. Er moet rekening gehouden worden met extra kosten en complexiteit voor eventuele afstemming en maatregelen, die door A-Lanes moet worden genomen indien dit van invloed is op het contract. Dit heeft zowel betrekking op Variant 1 als de mogelijke extra uitbreiding Mijnsheerenland-Rhoon-Pernis.
		Antwoord	Het is goed dat u dit aangeeft. Alvorens tot een voorkeursroute voor de leiding te komen, stellen we een Integrale Effecten Analyse (IEA) op. Hierin vergelijken we de routes met elkaar op de thema's omgeving, kosten, techniek en toekomstvastheid. Mogelijke extra kosten als gevolg van uw DBFM overeenkomst met A-lanes zullen we hierin meenemen.
51e		Reactie	RWS merkt op dat bij het deel van de ombouw van de huidige gasleiding, er een raakvlak is met project van RWS inzake de verbreding van de A20. Vanuit het A20 Nieuwerkerk – Goudaproject moet deze om te bouwen leiding mogelijk verlegd gaan worden. RWS verzoekt duidelijk te maken hoe geborgd is dat de overdracht van de bestaande gasleiding van Gasunie aan Hynetwerk geen gevolgen zal hebben voor Rijkswaterstaat en eventueel andere RWS-projecten? Tevens zal Hynetwerk aan moeten tonen dat ze in de nieuwe situatie voldoen aan de bestaande RWS-vergunningen. Dit geldt natuurlijk ook op andere locaties waar vergunning is verleend voor een gasleiding aan de Gasunie.
		Antwoord	De verbreding van de A20 en de mogelijk daarvoor benodigde verlegging van de leiding A-553 (dit is de leiding die beoogd is om in de toekomst te gebruiken voor waterstof), is bij Gasunie bekend. Wij hebben nog geen verzoek tot aanpassing van onze leiding van u ontvangen. Wij stellen voor om, indien u wel een verzoek tot aanpassing van de A-553 doet, het aspect van de overdracht van de leiding van Gasunie naar Hynetwerk mee te nemen in de overleggen. In de planuitwerkingsfase van de projectprocedure worden naast het projectbesluit ook de aanvragen voor de benodigde vergunningen voorbereid. In de vooroverleggen die met Rijkswaterstaat worden ingericht, wordt besproken welke indienvereisten benodigd zijn om de bestaande vergunde

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			aardgasleiding (in dit geval wordt de A-553 beoogd) vergund te krijgen voor waterstoftransport. Opgemerkt dient te worden dat de bestaande aardgasleiding A-553 voor het deel tussen het compressorstation Beverwijk tot aan de afsluiterlocatie Spaarndam in Noord-Holland tevens onderdeel is van het aangrenzende project waterstofnetwerk Noordzeekanaalgebied. Ook hier zal met Rijkswaterstaat in vooroverleg gesproken worden over de indienvereisten ter attentie van deze bestaande aardgasleiding die geschikt gemaakt zal worden voor waterstof transport.
51f		Reactie	RWS merkt op dat het tracé meerdere rijkswegen kruist. Deze kruisingen zijn aan te merken als beperkingengebied activiteiten Rijkswegen. Dit geldt ook voor het plaatsen van nieuwe afsluiters en evt. nieuwe controlelocaties. Hoofdstuk 8 van het Besluit activiteiten leefomgeving geeft aan, aan welke technische eisen de activiteiten dienen te voldoen. Daarnaast zijn de werkzaamheden in/nabij en kruisingen met de rijkswateren vergunningplichtig in het kader van de Waterwet. RWS verzoekt hierover tijdig contact op te nemen met onze afdeling Vergunningen.
		Antwoord	Rijkswaterstaat is een belangrijke vergunningverlener voor ons project. Binnen de projectprocedure vindt er door het ministerie van Klimaat en Groene Groei gecoördineerde vergunningverlening plaats. Dit betekent dat alle vergunningen door alle bevoegde gezagen tegelijkertijd verleend worden. Dit traject van gecoördineerde vergunningverlening wordt opgestart zodra de verkenningsfase van het de projectprocedure is afgerond en het voorkeursalternatief is vastgelegd in de Voorkeursbeslissing. Dit heet de planuitwerkingsfase. Om de coördinatie van de vergunningaanvragen gestructureerd voor te bereiden, verwachten wij in 2027 een werkgroep vergunningen op te zetten waar Rijkswaterstaat voor uitgenodigd wordt. Vergunningverlening vindt naar verwachting in 2029 of 2030 plaats.
51g		Reactie	RWS verzoekt in de Milieueffectrapportage helder en inzichtelijk te maken wat de risico's zijn van een waterstofleiding naast/onder netwerken RWS. Wat zijn de gevaren van waterstof en de mogelijke gevolgen op netwerken RWS. Mede in relatie tot het vervoer van gevaarlijke stoffen over de wegen en vaarwegen.
		Antwoord	Omgevingsveiligheid zoals deze in de milieueffectrapportage (mer) wordt onderzocht, kijkt naar risico's van de risicobron op personen. In de mer wordt per voorgesteld tracé onder het thema

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			Omgevingsveiligheid de aspecten plaatsgebonden risico, groepsrisico en interactie met andere risicobronnen onderzocht. De kans op een incident met een waterstofleiding is erg klein (net als voor aardgasleidingen het geval is). Deze kans is veel kleiner dan de kans op incidenten met transport van gevaarlijke stoffen. Gevaren van de waterstofleiding en de mogelijke gevolgen op de netwerken van Rijkswaterstaat is daarmee nog kleiner. Er is geen regelgeving om deze mogelijke gevolgen te beschouwen. Wij verwijzen u aanvullend naar het antwoord op reactie met volgnummer 18c.
51h		Reactie	RWS merkt op dat bij de realisatie van de nieuwe buisleiding alsmede bij het plaatsen van nieuwe afsluiters en eventuele nieuwe controlelocaties in het beperkingengebied te allen tijde ook getoetst dient te worden aan de aanwezige bodem. Zo mag bij bepaalde situaties de laag niet vergraven of doorboord worden.
		Antwoord	De regels voor het al dan niet vergraven of doorboren die gelden binnen het beperkingengebied zijn relevant tijdens het uitvoeren van de conditionerende onderzoeken, bij de aanpassingen aan de bestaande aardgasleiding en bij de aanleg van de nieuwe leiding. We gaan dan ook graag met u in overleg over deze regels zodat we die goed mee kunnen nemen in het beschrijven van de onderzoeken en bij de werkzaamheden zelf.
51i		Reactie	RWS constateert dat bij de nieuwe leiding het bij het hoofdvaarwegennet gaat om extra kruisingen onder de Nieuwe Maas en onder de Oude Maas. Hierbij is een belangrijk aandachtspunt dat een nieuwe leiding voldoende diep moet worden aangelegd, zodat er geen hinder ontstaat voor de doorgaande scheepvaart (o.a. zeeschepen) en voor baggerwerkzaamheden in de vaarweg. Vanuit de NEN en o.a. de richtlijn boortechneken worden al eisen gesteld met betrekking tot boortechneken en diepteliggingen. Maar bij nadere uitwerking wil RWS graag meekijken in verband met de effecten op oevers en vaarwegen. Aandachtspunt met betrekking tot de kruising van de Oude Maas. De oevers langs deze rivier worden momenteel gemonitord op stabiliteit en hier volgen mogelijk maatregelen uit. Daarom is tijdig overleg noodzakelijk.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
		Antwoord	De kruisingen van de Nieuwe en Oude Maas, inclusief de intrede- en uittredepunten van de boringen zijn onderdelen van het ontwerp waarover we graag ook met u in overleg gaan. Het aandachtspunt van de monitoring stabiliteit oevers Oude Maas was bij ons nog niet bekend. We horen hier tijdens de overleggen graag meer over.
51j		Reactie	RWS merkt op dat in variant 2 en 3 er sprake is van een kruising met de rijkswegen A15 en A16 volgens de SVR-strook. De gemeente kan het voorkeurstacé verschuiven maar dan dienen in het nieuwe tracédeel weinig belemmeringen te zijn voor de realisatie van buisleidingen. Het voorstel om de strook aan te passen in verband met de wens van de gemeente Ridderkerk om ter plaatse de begraafplaats te vergroten strookt niet met het rekening houden met de SVR-strook. Daarnaast ontstaan er belemmeringen vanwege het diagonaal kruisen van de rijkswegen A15 en A16 alsmede het doorkruisen van een onder deze rijkswegen liggende watergang hetgeen een hoger risico zal zijn en mogelijk ook een kostenverhogend effect hebben.
		Antwoord	Hynetwork heeft als uitgangspunt om zoveel mogelijk gebruik te maken van de buisleidingenstrook voor buisleidingen van nationaal belang zoals deze in 2012 vastgesteld is in de Structuurvisie Buisleidingen (SVB) en in 2024 overgenomen is in het Programma Energie Hoofdinfrastructuur (PEH). U verwijst in uw reactie naar deze strook. Hynetwork streeft ernaar om alsnog een zo haaks mogelijke kruising onder de A15/A16 te maken op de in het Voornemen en voorstel voor participatie geschetste locatie. Verdere uitwerking van het ontwerp van deze locatie moet uitwijzen of dit lukt met de vele objecten die daar in de ondergrond zitten. Hynetwork vervult geen rol in de bewaking van het vrijhouden van de SVB/PEH strook. Wel verkennen wij inmiddels met de gemeente hoe de begraafplaats zich precies verhoudt tot de buisleidingenstrook. Ook om goed zicht te krijgen op de mogelijkheden tot het maken van een rechte oversteek van de A15/A16.
51k		Reactie	RWS merkt op dat het tracé en met name variant 1 de zoekgebieden raakt van het OER-project Zonneroute A15 en A38. Rijkswaterstaat heeft vanuit het ministerie KGG een opdracht voor OER. Bij de toetsing voor kansrijkheid reageert RWS vanuit beheerdersbelangen.

Volgnr.	Reactienr.	Onderdeel	Reactie/Antwoord
			Het is aan de minister KGG om te besluiten wat de voorkeur heeft, bij gelijke geschiktheid en als niet beide projecten (OER en Waterstofnetwerk West-Nederland) tegelijkertijd kunnen.
		Antwoord	Met het project OER A15-A38 zijn wij in afstemming. In de verschillende onderzoeken en belangenafwegingen zal hier rekening mee worden gehouden.
51l		Reactie	RWS vindt het gezien de vele raakvlakken met rijkswegen en rijkswateren, van groot belang dat de goede samenwerking in de voorfase en de komende uitvoering voortgezet wordt. Zodoende kan ook tijdig bij veranderingen met elkaar worden afgestemd.
		Antwoord	Wij kunnen uw conclusie over het nastreven van een goede samenwerking alleen maar onderstrepen en danken u voor de informatie die u ons in uw reactie heeft verstrekt.